

Mödrar : skådespel i 3 akter

Lindhé, Wilma,

81 Fa

Vite. P.
Dram
(P. 6)

MÖDRAR.

SKÅDESPEL I TRE AKTER

AF

WILMA LINDHÉ.

*Uppfördt första gången å Göteborgs Stora Teater
den 20 Januari 1887.*

GÖTEBORG.
GÖTEBORGS HANDELSTIDNINGS AKTIEBOLAGS TRYCKERI.
1887.

*Öfversättningsrätt förbehåller sig Förf.
Rörande öfverenskommelse om skådespelets upp-
förande torde man vända sig direkt till Förf.*

MÖDRAR.

SKÅDESPEL I TRE AKTER

AF

WILMA LINDHÉ.

*Uppförd första gången å Göteborgs Stora Teater
den 20 Januari 1887.*

GÖTEBORG.

GÖTEBORGS HANDELSTIDNINGS AKTIEBOLAGS TRYCKERI.

1887.

PERSONER:

<i>Fru Dahl</i> , enka	<i>Fru Skotte</i> .
<i>Olof</i> , hennes son, Ingeniör	Herr <i>Eric Zachrison</i> .
<i>Borg</i> , Grosshandlare	Herr <i>Sternvall</i> .
<i>Fru Borg</i>	<i>Fru Sternvall</i> .
<i>Fanny</i> , deras dotter	Fröken <i>Malmgren</i> .
<i>Harald</i> , deras son, Löjtnant	Herr <i>Oscar Byström</i> .
<i>Cecilia Björk</i>	Fröken <i>Kurk</i> .
Fröken <i>Sirén</i>	Fröken <i>Rylander</i> .
<i>Lotta</i> , i tjänst hos Borgs	<i>Fru Lundberg</i> .
En sömmerska	Fröken <i>Söderberg</i> .

Handlingen i våra dagar — tilldrager sig i en af Sveriges
kuststäder.

FÖRSTA AKTEN.

Till venster en byggnad, omgifven af veranda, gafveln är vänd åt scenen, på densamma finnes en dörr, men intet fönster. På verandan bord och trädgårdsstolar. Bakom byggnaden en grind, som leder till en trädgård, hvaraf blott några buskar synes. En flaggstång med unionsflagga. Till höger en berså med soffor och stolar. I bakgrunden en väg ned till stranden, en brygga, och der bakom hafvet.

FÖRSTA SCENEN.

I bersån.

FRU DAHL. CECILIA.

FRU DAHL. Lägg bort boken lite — jag behöfver tänka en stund. Det är då visst att hvad som skrives nu för tiden, försöker rifva ned allt hvad vi hitintills haft som trosartiklar, och att den som inte vill sätta sig in i de der idéerna, är nära att förlora allt fotfäste.

CECILIA. Men hur kan Tante säga så, för mig stå de nya idéerna så klara och tydliga.

FRU DAHL. För dig ja — du är ett tidens barn. Hvad mig angår så tackar jag Gud för att jag är gammal och snart slipper ifrån allt bråk som våra reformatorer — helst fruntimren ställa till. Liksom de inte hade något viktigare att sköta än skriva böcker och teaterpjäser. För mig har verlden varit god nog sådan den är, Gud ske lof!

CECILIA. Åh, det kokar inom mig när jag tänker på århundradens förtryck och orättvisa! Tante kan väl

inte till exempel tycka annat än att Björnsson har rätt då han här i »En handske,» ställer samma fordran på sedlighet hos mannen, som hos qvinnan.

FRU DAHL. *Rätt* — ja visst har han rätt — tror du inte hvarje mor vill att han har det — men tillämpningen — den får åtminstone inte vi vara med om.

CECILIA. Sådana idéer ha åtminstone det goda med sig att skapelsens herrar få mera att tänka på, och att deras högheters ofelbarhet blifvit något omtvistad.

FRU DAHL. En man med varmt och ädelt hjerta, är dock förmer än allt annat. Du såg aldrig min sällig man, hade du känt honom skulle du tänkt högre om männen.

CECILIA. Jag känner Olof!

FRU DAHL. Tack!

CECILIA. Det är du som gjort honom till hvad han är.

FRU DAHL. Jag hade endast honom att lefva för. När min man dog sväfvade både mitt lif och förstånd i fara, men gossen, och arbetet för vårt uppehälle, blef min räddning. Jag tänker ibland att det kanske är orätt att samla alla intressen kring en enda människa.

CECILIA. Kanske inte så orätt, som farligt.

FRU DAHL. Jag blef honom både far och mor, och att det egentligen är på mödrarna det beror, hurudana söner — ja hurudant hela släktet blir — det har jag ständigt haft för ögonen, och skulle *jag* skrifva böcker vore det just till *mödrarna* jag skulle rikta mina alvarligaste ord. Föreställ dig nu en mor hvilken, liksom jag, lefvat för ett enda mål, bedit en enda bön, den att hennes son skulle blifva en man efter Guds, och efter hennes sinne.

CECILIA. Din son har blifvit det, Tante!

FRU DAHL. Det viktigaste återstår — han är inte gift ännu. Vore han lik andra män, skulle alltsammans synas mig som lönlöst arbete; ty hvartill tjenade

det väl om han, som så många andra, föll i händerna på den första bästa af dessa unga flickor, med så kallad »briljant uppfostran,» som vår tid har så godt om. Tror du att kvinnan var ämnad till en docka den dag Gud sade »Jag vill göra mannen en hjälp, den sig till honom hålla må.» — Hjelp af en sådan hjälplös varrelse — nej hans förderf blir hon, och det oftare än man tror.

CECILIA (*hånfullt*). Tante nu är du för sträng — det är ju så godt om *söta* flickor.

FRU DAHL (*häftigt*). Ja, det är det aldrig värsta — *söta* äro de allesammans, alldeles *för söta*, men det lever man inte på. Vet du hvarför jag sätter värde på dig, Cecilia. — Jo, därför att *du*, en embetsmans dotter, när din far dog, inte höll dig för god att öppna din lilla hvitvaruhandel och sjelf stå innanför disken, fattig som du var, med intet annat än dig sjelf, eller menniskors barmhertighet, att lita på.

CECILIA. Det var du och Olof, som styrkte mig i detta beslut, som jag välsignar, ty att veta sig vara oberoende är bestämdt den största lycka en kvinna kan känna.

FRU DAHL. Nu tar du fel, vår största lycka är att vara beroende — af den vi älska.

CECILIA. Det kommer jag aldrig att kunna döma om.

FRU DAHL. Men, kära barn, det är just mitt hopp att du skall gifta dig — jag har ingen högre önskan.

CECILIA. Tänk inte på det!

FRU DAHL. Den tanken låter inte afvisa sig, och du är för skarpsinnig att inte gissa.

CECILIA. Tyst Tante, tyst jag ber!

FRU DAHL. Nej nu kan jag inte tåla längre. Jag har gjort allt en mor kan göra för sin son, arbetat, försakat, bedit — och framför allt — älskat honom — och nu skall jag sitta överksam vid hans val af hustru. (*Smeksamt*) jag blir ingen svartsjuk svärmor, Cecilia. Jag unnar honom en makas kärlek, jag vet

att den är hans bästa skydd och hjälp. Jag får ännu ett barn att älska, det är hela skilnaden.

Cecilia orolig, vill stiga upp.

FRU DAHL. Hör mig med lugn, medan vi ha en stund för oss sjelfva — ångbåten kommer snart, tänker jag.

CECILIA (*ifrigt*). Ja låt oss gå ner till bryggan.

FRU DAHL. Inte ännu, låt mig först tala till punkt. Olof är en arbetets man; som ej tänkt på stort annat än att skapa sig en framtid, och så fort som möjligt lätta mina bekymmer, en sådan har Gud ske lof, inte tid med kärleksgriller, och dröjer att skänka bort sitt hjerta — men *när* han gör det sker det på fullt alvar.

CECILIA. Det tror jag också — och jag tycker du är blind Tante.

FRU DAHL. Jag ser den aktning och det förtroende hvarmed han behandlar dig, och hur ditt ord alltid blir det afgörande och derpå bygger jag mina förhoppningar. (*Skälmaktigt*) du trodde väl inte gamla Tante om att vara så förnumstig; men när jag uppgjorde våra sommarplaner — så oskyldiga i sig sjelfva — en vistelse vid en obemärkt badort, och dig som sällskap de långa timmarne när Olof upptogs af sitt arbete inne i staden — då var det minsan vidsträcktare vyer jag hade i sikte.

CECILIA. Det var orätt, mycket orätt!

FRU DAHL. Säg inte så. Jag var viss att en daglig sammanvaro skulle lära er älska hvarandra, och att jag arbetade för bådass lycka. Kunde detta vara orätt?

CECILIA. Ja mot mig.

FRU DAHL. Mot dig?

CECILIA. Låt oss tala om något annat. Jag är ingen passande hustru åt Olof — slå bort den tanken Tante — yngre, vackrare och gladare skall den vara som vinner hans hjerta.

ANDRA SCENEN.

FANNY BORG. DE FÖRRA.

Fanny Borg synes på verandan i elegant sommardrägt med kikare för ögonen, ropande inåt byggningen:

FANNY. Nej det var ett misstag den synes inte ännu! (*Står kvar en stund under det Fru Dahl och Cecilia betrakta henne — går sedan*).

CECILIA (*efter en stunds tystnad*). Hvad tycker du om *hennes* Tante? Är hon inte bra vacker — och glad sedan!

FRU DAHL (*lägger handen öfver ögonen*). Du menar väl inte?

CECILIA. Jo jag menar — sök att finna dig deri.

FRU DAHL. Skulle Olof då vara som alla andra, dåras af en vacker yta — hvad har jag då lefvat för?

CECILIA. Klandra honom inte, ungdom och skönhet bli allsmäktiga så länge världen står.

FRU DAHL. Och han skulle hvarje dag ha för sina ögen en arbetssam, anspråkslös, värdefull flicka, och i blindhet gå henne förbi för att söka sig en lek-sak, en docka — nej det är inte möjligt — du miss-tar dig!

CECILIA. Jag önskar det för *din* skull.

FRU DAHL. Har någon sagt dig det?

CECILIA. Ja —

FRU DAHL. Hvem? han sjelf?

CECILIA. Nej — mitt hjerta.

FRU DAHL (*efter en stunds tystnad*). Kan du för-låta mig?

FANNY (*återigen på verandan med kikaren för ögonen ropande*): Mamma nu syns röken bakom udden, ång-båten är straxt här, skynda dig! (*går nedåt bryggan dit folk småningom samlar sig*).

TREDJE SCENEN.

FRU DAHL. CECILIA, senare FRU BORG.

CECILIA. Ska' vi inte också gå, Tante?

FRU DALL. Nej låt oss vänta tills båten lagt till. Det är då *jag* som i min kortsynthet och förmätenhet, varit orsaken till att Olof gjort denna flickas bekant-skap.

CECILIA. Guds vägar äro mångahanda, det blir kanske till hans lycka.

FRU DAHL. Du menar inte hvad du säger!

CECILIA. Jo — ty hon är hvarken elak eller då-lig — bara ytlig och tanklös, och kan förändras.

FRU DAHL. Eller förändra honom, kanske?

CECILIA. Förändra Olof — omöjligt!

FRU DAHL. I min ungdom kände jag grosshand-lare Borg, hennes far. — Ja, jag svärmade för honom, och inte så lite ändå. Han var så ungdomsfrisk, så förhoppningsfull, så entusiastisk, och uppfylld af goda föresatser, att det var en glädje att både se och höra honom. Så blef han gift med en flicka i hvilken han såg idealet för allt godt och ädelt, och som i sjelfva verket inte var annat än en bortfjäsad fjolla — och nu — ja nu ser du sjelf hvad han är.

*Ånghvisslan höres. Fru Borg kommer i en ytterst elegant toalett ut på verandan, och blickar ut åt sjön. Går derefter in.*FRU DAHL. Låt oss gå — jag vill inte för allt i världen träffa henne just nu. (*Cecelia, fru Dahl gå nedåt stranden*).

FJERDE SCENEN.

FRU DAHL. CECILIA. OLOF. HERR BORG. FANNY.
HARALD och FRÖKEN SIRÉN.*En ångbåt anses hafva lagt till, och på den del af bryggan som synes, tränges folk, som bär i land vattenflaskor,*

mat och buteljorgar, blommor m. m. Passagerare och några musikanter gå äfven i land. Afgangssignal blåses från båten.

CECILIA. Der ser jag Olof!

Olof räcker Fanny några rosor, som han burit i handen, och synes tala tilligt med henne, går sedan fram till fru Dahl, som hållit sig på afstånd och skarpt fixerat honom.

OLOF (till sin mor). Ändtligen är jag då här igen, det blir allt odrägligare i staden (ser oupphörligt efter Fanny, som fattat sin brors arm, och utvecklar ett märkbart koketteri).

FRU DAHL (orolig). Nu gå vi hem tänker jag. Kanske rör du oss ut i solnedgången.

Herr Borg, Fanny, Harald och fröken Sirén närma sig helsande. Herr Borg helsar vördnadsfullt på fru Dahl, som klappar hans axel, emedan han i båda händerna bär paket och askar af alla slag.

HARALD (vänd till Cecilia). Och nu mina damer äro edra riddare komna, färdiga att falla till edra fötter.

CECILIA (låtsas ej höra honom, vänd till herr Borg). Låt mig för all del hjälpa er!

OLOF. Ack förlåt, jag vet sannerligen inte hvarpå jag tänkt eller sett, då jag inte märkt (tar ifrigt ifrån honom ett paket).

HARALD. Det är väl egentligen jag som skulle . . . ?

FRU DAHL. Kanske det!

HARALD. Det är mammas evinnerliga kommissioner, stackars pappa, nog vet du att du lefver!

HERR BORG. Det var dubbelt så mycket igår.

FRÖKEN SIRÉN (till Harald). Den der asken är min, låt mig för all del bära den sjelf, jag är så rädd om den.

HARALD. Innehåller den kanske ett kärt minne? Under skämtsam strid om asken tappas den på marken och innehållet faller ut.

HARALD (i det han djupt bugande räcker den till

fröken Sirén). Det är det jag alltid sagt, ni är en verklig Sirén.

Cecilia bjuder fröken sin arm och går med henne nedåt bryggan.

FEMTE SCENEN.

DE FÖRRA utom CECILIA och FRÖKEN SIRÉN.

HARALD. Hvart tog min lilla fröken vägen? (*till Olof*) du underrättar henne väl om våra planer för aftonen?

FANNY. Hvilka planer?

HARALD. Nyfiken — jag säger ingenting — fråga du *din* riddare.

FRU DAHL. Får jag ta' din arm, Olof, jag är trött.

OLOF. Trött lilla mor, det kommer sig bara af den starka luften, och det har du godt af. Du orkar nog fara ut på sjön i qväll.

FRU DAHL. Ack ja — du ror ju Cecilia och mig ut till Gråskär?

OLOF. Inte till Gråskär, det blir musik på sjön i afton.

HERR BORG. Hustru min bad mig skaffa ut några musikanter, så att ungdomen kunde få roa sig en smula. Jag har sprungit i ett par timmar minst, för att få fast i dem.

FANNY. Hvad mamma har goda idéer, här är minsann så tråkigt och enformigt att det väl kan behövas lite förströelse ibland (*kokett*) är här inte ledsam samt tycker Ingeniören, som sett så många stora badorter och städer?

OLOF. Jag har aldrig varit så lycklig, som här!

FRU DAHL. Du har rätt Olof, man kan inte vara annat än lycklig då man har hafvet att se ut öfver.

FANNY. Nej tacka vill jag de större badorterna! Dit kommer till och med örlogsfartyg, och fullt af office-

rare, och så blir det genast en bal. — Ingeniören, som är så allvarlig, är väl inte road af dans?

OLOF. Jag vet ingenting roligare.

FRU DAHL. — Jaså — det var något alldeles nytt.

OLOF. Det vill säga — i svart frack och hvit halsduk är det min fasa, men så här i all enkelhet, som i förgår till exempel, roar det mig ofantligt.

FANNY. Jag förstår inte hvarför mamma nödvändigt ville ha oss hit i år, och inte till Marstrand eller Lysekil, som förut.

HARALD. Man behöfver inte vara tankeläsare ex professo, för att gissa sig till den saken — det är mer att undra på hvarför vi stå här och prata bort tiden när musiken väntar och båtarna ligga färdiga. (*Till Olof*) du ansvarar för att lilla fröken följer med.

FRU DAHL. Hvem menar ni?

HARALD. Fröken Cecilia naturligtvis — hvem annars?

FRU DAHL. Jag trodde det var någon af edra när-mare bekanta. *Fröken Björk* stannar säkert helst hos mig.

OLOF. Nej du följer med käraste, du vet att mitt nöje är dubbelt då du är med.

FRU DAHL. Så har det varit.

OLOF. Och så blir det alltid. Du är dig inte lik i afton, mamma — hvad felas dig?

FRU DAHL. Nu är jag glad igen — och — (*ser skarpt på Fanny, som sysslar med rosorna Olof gifvit henne*) jag följer med.

SJETTE SCENEN.

DE FÖRRA. FRÖKEN SIRÉN.

Fröken Sirén har under senaste delen af samtalet återkommit med en gosse, som bär hennes nattsäck — betalar honom.

HERR BORG (*till fru Dahl*). Kanske får jag vara er kavaljer på utfärden?

FRÖKEN SIRÉN. Mig har man glömt — så ser det ut åtminstone.

HERR BORG. Jag skall räcka till för er också.

FRÖKEN SIRÉN. Besvara er inte — jag tycker inte om att stå i reserven. Jag stannar hos Eugenie, som jag vet inte sätter sin fot i någon båt.

HARALD. Nej mamma går helst sjön ikring, om hon kan.

SJUNDE SCENEN.

DE FÖRRA. FRU BORG.

FRU BORG (*på verandan*). Borg! Borg! hvarför kommer du inte?

HERR BORG. Jag kommer min engel, jag väntar bara på Lotta. Det är mer än vanligt att hemta i afton, tror jag.

FRU BORG. Det lönar visst mödan att vänta på henne, nu sladdrar hon väl som bäst med någon af sina bekanta.

HERR BORG. God afton Eugenie, allt är utträttadt. *I dag* har jag inte glömt något — det försäkrar jag. (*Går in i byggnaden.*)

ÅTTONDE SCENEN.

DE FÖRRA, utom HERR BORG.

FRÖKEN SIRÉN. God afton söta Eugenie! Jag är välkommen hoppas jag?

FRU BORG. Välkommen ja — det kan du lita på, (*hviskar*) jag har så mycket att tala med dig nu.

FRÖKEN SIRÉN. Får jag gå in och göra lite toalett, söta du, på sjön blir man så derangerad, så.

FRU BORG. Var så god, gästrummet är i ordning, jag kommer straxt efter.

(*Fröken Sirén går*).

NIONDE SCENEN.

LOTTA. DE FÖRRA, utom FRÖKEN SIRÉN.

HARALD. Der kommer Lotta, det var skönt, då får man sig drickbart vatten och kanske lite dazú, (*skrattande*) stackare, så hon knogar!

Lotta från bakgrunden släpande på en torgkorg och en stor vattenflaska.

OLOF (*springer fram och tager korgen*). Kära barn, det är alldeles för tungt för henne.

LOTTA (*vill hindra honom*). Ja nog är den tung, men att Schenjörn skall bära den, det går då aldrig an.

FRU BORG. Nej för all del herr Ingeniör, det är malplacerad godhet.

OLOF (*bärande korgen*). Det är en *mansbörda* Fru Borg, det vore en skam att inte hjälpa henne.

FRU BORG. Skammen är din Lotta, hur kan du låta Ingeniören bära din simpla korg.

FRU DAHL. Det hedrar honom att han gjorde det.

HARALD. I sanning en riddare »sans peur et sans reproche.»

FRU BORG. Nå Lotta, hvarför står du här längre, köket är din plats, som du vet. (*Lotta går*).

TIONDE SCENEN.

DE FÖRRA, utom LOTTA.

HARALD. Der tycks hon också trivas bäst!

Fanny och fru Borg samla ihop paket och askar, samt öppna några.

FRU BORG (*till Fanny*). Banden ha inte den rätta nuancen, — inte är det här »fraises écrassées» — det liknar ju snarare »cuivre poli» — nåja, pappa kan byta om i morgon.

FANNY. Åh nej, till min hvita kjortel blir det riktigt stiligt — eller hvad tycker Ingeniören?

OLOF. Ja det der förstår jag mig verkligen inte på.
Fanny går inåt byggnaden åtföljd af Harald.

ELFTE SCENEN.

FRU BORG. FRU DAHL. OLOF.

FRU BORG. Jag hoppas herrskapet souperar med oss i afton, det blir kulörda lyktor i trädgården.

FRU DAHL. Det tror jag inte.

OLOF. Neka inte mamma, jag har gladt mig så mycket deråt.

FRU DAHL. Jag tackar — vi skola komma. Jag hoppas det inte blir för sent.

FRU BORG. Det beror på huru länge ni äro på sjön. Jag räknar på att herrskapet kommer. Farväl så länge, jag måste se efter att Fanny tar de rätta kängerna, hon är inte van min lilla flicka att behöfva hålla reda på sina kläder (*går*).

TOLFTE SCENEN.

FRU DAHL. OLOF.

FRU DAHL. Så ömkligt! Inte en gång hålla reda på sina egna kläder, men med en sådan mor, kunna barnen ej bli annat än dåliga.

OLOF. *Dåliga!* hur kan du säga så? Aldrig har jag hört dig döma så omildt. Jag finner hela familjen utmärkt hygglig.

FRU DAHL (*häftigt*). Frun också, som förderfvat sin mans karaktär och uppfostrat sina barn till marionetter i stället för människor, som gjort sig till drottning härute och huserar med hela badorten, som om den vore hennes tillhörighet, tar de bästa badtimmarna och dessutom inkränktar på andras, som . . .

OLOF (*afbrytande*). Mor tala inte så, du är ju rent af småaktig.

FRU DAHL. Och löjtnanten — är han också hyggelig kanske, som behandlar Cecilia snart sagdt som en flicka från gatan.

OLOF. Hvad är det med dig mor? Du är dig inte lik! Du får inte begära för mycket af människorna — du har blifvit hårdt pröfvad i livets skola.

FRU DAHL. Och det gör godt.

OLOF. Alla få ej laudatur liksom du.

FRU DAHL. Alla sträfva ej derefter — du har rätt, jag var för häftig — men det är mig omöjligt att när jag ser ytliga, sysslolösa unga flickor, kunna tro på att de skola blifva bra *hustrur* och *mödrar*.

OLOF. Men Fanny är nu inte alls sådan, hon är . . .

FRU DAHL (*afbryter*). Hvad hennes mor var i sin ungdom.

OLOF. Omöjligt mamma! hvart tar nu din meniskokänedom vägen? Fröken Fanny kan bli lik både dig och Cecilia, om hon kommer i goda händer.

FRU DAHL. Du ser då att Cecilia är något annat, och bättre.

OLOF. Hon är rent af tröttsamt fullkomlig.

FRU DAHL. Hon blir en förträfflig hustru.

OLOF. Det tror jag också. Konsten är bara att finna en passande man åt henne — men jag tror aldrig hon kan bli kär.

FRU DAHL. Jaså — du tror inte det.

TRETTONDE SCENEN,

DE FÖRRA. HERR BORG. HARALD och FANNY.

Bakom dem FRU BORG.

HERR BORG. Får jag bjuda er min arm, fru Dahl?
Olof bjuder Fanny sin arm, tager hennes sjal och talar sakta med henne.

HARALD. Jag springer förut och hemtar fröken Björk. Får jag framföra en helsning från er fru Dahl, så kommer hon säkert med, om också min öfvertalningsförmåga, för en gång skulle slå fel (*gör skämtsamt honnör och skyndar nedåt gångstigen, de andra gå långsamt efter*).

FRU BORG (*ropar efter dem*). Ingeniör Dahl, se väl efter Fanny och kom snart igen, soupéen är straxt färdig!

FJORTONDE SCENEN.

FRU BORG. FRÖKEN SIRÉN.

Fru Borg gläntar på dörren inåt byggnaden.

FRU BORG. Jeanna lilla!

FRÖKEN SIRÉN. Söta Eugenie, så roligt att få tala vid dig så här i fred och ro.

FRU BORG. Ja sätt dig ner söta du, och låt oss prata bort en stund, det var så länge sedan vi träffades.

De sätta sig, fröken Sirén tager fram ett arbete.

FRU BORG. Börjar du nu igen med dina frivoliteter?

FRÖKEN SIRÉN. Det är också de enda frivoliteter jag tillåter mig, det går lättare att prata om jag har något för händer ser du — men säg mig — hur avancerar det?

FRU BORG. Avancerar? Jaså Harald — ja han är underlöjtnant ännu, men ...

FRÖKEN SIRÉN. Åh nej, du begriper nog — hur avancerar det?

FRU BORG. Med hvad?

FRÖKEN SIRÉN. Söta Eugenie har du glömt hvad du redan för en månad sedan anförtrodde mig angående din lilla Fanny?

FRU BORG. Åh nej och sanningen att säga, har jag riktigt längtat efter en förständig människa att tala med.

FRÖKEN SIRÉN. Så älskvärdt! (*ifrigt*) är han mycket betagen?

FRU BORG. Ja, det kan du lita på.

FRÖKEN SIRÉN. Och hon?

FRU BORG. Mer än jag trodde hon kunde bli.

FRÖKEN SIRÉN. Det är nu tre vintrar hon varit med om saisonen, och tre somrar ni uppehållit er vid större badorter — och ändå är hon inte förlofvad — det är för märkvärdigt!

FRU BORG. Ja —

FRÖKEN SIRÉN. Men friare har hon ju haft?

FRU BORG. Ja visst, men ett par anbud voro inte antagliga — och sedan — ja hon har inte haft något egentligt tycke.

FRÖKEN SIRÉN. Hon har då dansat sig nästan förderfvad och varit med om allt möjligt — skridskoåkning, ridturer, tablåer, sällskapsspektakel och sådant der, och varit rysligt feterad, så nog tycks det — så vacker som hon är, och väluppfostrad sedan!

FRU BORG. Ja hvad nu uppfostran vidkommer, så har den kostat många tusen. Tänk dig först i den förnämsta pensionen i staden, och så alla extra lektioner.

FRÖKEN SIRÉN. Och vistelsen i Schweiz då?

FRU BORG. Ja det var sista fernissan, men nu vet jag också ingen enda talang hon inte har, och tre främmande språk talar hon, du.

FRÖKEN SIRÉN. Hvilken utmärkt hustru hon skall bli!

FRU BORG. Det är det jag sagt, men — oss emellan — kan jag berätta att Borg och jag haft våra stridigheter angående barnen.

FRÖKEN SIRÉN. Är det möjligt, han som är så foglig — just typen för en äkta man.

FRU BORG. I det fallet har han varit orimligt envis, men jag har stått på mig, må du tro. Först ville han inte att Harald skulle bli officer, som ju var målet för mina ifrigaste önskingar. »Han skall bli en nyttig människa,» var svaret på alla mina invändningar.

FRÖKEN SIRÉN. Men det gick som du ville?

FRU BORG. Naturligtvis!

FRÖKEN SIRÉN. Men hvad hade herr Borg att anmärka mot Fannys uppfostran?

FRU BORG. Det var mycket det: »lär henne att bli en god arbetsam hustru, som kan något annat än förstöra sin mans surt förvärfvade pengar, dertill behöfs inte det der kramset du vill proppa i henne» — sa' han.

FRÖKEN SIRÉN. Hur kunde han yttra sig så?

FRU BORG. Han är tyvärr inte alltid comme il faut. Lyckligtvis kände jag mina pligter, och kan med godt samvete säga att jag uppfyllt dem.

FRÖKEN SIRÉN (*ifrigt*). Nå — och nu med Ingeniören.

FEMTONDE SCENEN.

DE FÖRRA. LOTTA.

LOTTA. Frun! Jag kan rakt inte hänga upp kulörta lyktorna, steken bräns om jag inte ser efter den. Fröken skulle görat i förmiddags, men det gick som vanligt, förstås. Blommorna hon skulle sätta i vasarna ligga vissnade på köksbordet — men det är inte min sak.

FRU BORG. Och du kunde inte sätta dem i lite vatten, inte?

LOTTA. Nej det kunde jag inte, för det roade mig just att se om fröken inte en enda gång skulle göra en smula nytta, eller tänka på att hjälpa en stackare.

FRU BORG. Lyktorna kunde blifvit upphängda medan du stått här och sladdrat.

LOTTA. Grosshandlarn' hänger nog upp dem han, han är den ende, som tänker på att jag också är meniska.

FRU BORG. Skäms du inte att stå här och resonera — gå din väg på ögonblicket och sköt hvad du har för händer. (*Lotta går*).

SEXTONDE SCENEN.

FRÖKEN SIRÉN. FRU BORG.

Ljudet af en aflägsen musik höres.

FRÖKEN SIRÉN (*hennes fötter röra sig efter musiken*).
Är det inte en vals? (*gnolar melodien*) Jo minsann är det inte »An den schönen blauen Donau» — Åh!

FRU BORG (*spejar utåt sjön*). Båtarne närma sig badhuset.

FRÖKEN SIRÉN. Skynda dig då för all del att berätta slutet!

FRU BORG. Som sagdt, det har varit kurtis, men intet frieri.

FRÖKEN SIRÉN. Känner till det der!

FRU BORG. Det är en mors pligt att i *allt* tänka på sina barns lycka. Ingeniör Dahl är en duglig karl, med framtid för sig. Det säger Borg också, och i allt sådant har han ganska skarp blick.

FRÖKEN SIRÉN. Han har ju varit i Ryssland ett par år?

FRU BORG. Och samlat förmögenhet, ja! Vi träffades på ett bröllop i våras, det var der vi lärde känna

honom. Han har ej umgåtts med fruntimmer, bara tänkt på sitt arbete, och blef genast intagen i första vackra flicka han fick se.

FRÖKEN SIRÉN. Men kära du, modren är ju så simpel.

FRU BORG. Ja hon har bakat småbröd natt och dag, allt sen' mannen dog — för att ge sonen uppfostran, kan du förstå.

FRÖKEN SIRÉN. Och flickan hon har med sig?

FRU BORG. Jag var rädd för henne i början, det kunde vara en rival, hon ser rätt bra ut.

FRÖKEN SIRÉN. Som staty ja — *den* sortens skönhet förstår jag mig inte på — åh jo, på ett museum kanske, men inte i verkliga lifvet.

FRU BORG. Nu skrattar jag i alla fall åt mina farhågor — hon står ju i bod.

FRÖKEN SIRÉN. Ja hon lär ha en affär.

FRU BORG. »*Min affär*» som hon kallar det. Tänk dig hon är riktigt stolt deröfver, och hennes far var ändå expeditionssekreter.

FRÖKEN SIRÉN. Hvad det är sorgligt när det går så der utför med en menniska.

FRU BORG. Ja det må du säga! Nu inbillar hon sig visst ha gjort en eröfring här på badorten.

FRÖKEN SIRÉN. Hvem då?

FRU BORG. Åh ingen mindre än vår Harald, som roar sig med att slå lite för henne.

FRÖKEN SIRÉN. Jaså *han*, så lustigt! Men din Ingeniör har ju ingen fast anställning, utan bygger sina jernvägar än här, än der, har du tänkt på det?

FRU BORG. *Om* jag tänkt på det! Det är just det, som är det bästa af allt! När han reser kan han inte ta' sin hustru med, kan du förstå, hon är inte van vid sådana besvärligheter, utan jag får behålla henne hos mig. Hon är *gift*, som jag önskat, men det är ändå, som hon tillhörde *mig* och vi slippa skiljas.

FRÖKEN SIRÉN. Men nöjer han sig dermed?

FRU BORG. Det svarar *jag* för.

SJUTTONDE SCENEN.

DE FÖRRA. FRU DAHL. HERR BORG.

Det har småningom börjat skymma något. Herr Borg och fru Dahl komma arm i arm uppför gångstigen.

HERR BORG. Här har du oss igen Eugenie. De unga komma straxt efter. Nu slå vi oss ned i trädgården — eller hur — är det inte så Eugenie lilla?

FRU BORG. Kulörta lyktorna ha inte blifvit upphängda.

HERR BORG. Det kan ju jag göra —

FRU DAHL. Och jag hjälper er.

FRU BORG. Kanske herrskapet går förut medan jag sköter mina husmoderliga pligter på en stund.

FRU DAHL (*ser oroligt utåt sjön*). De dröja. (*Går motvilligt med fröken Sirén och herr Borg genom trädgårdsgrinden. Fru Borg går in i byggnaden.*)

ADERTONDE SCENEN.

HARALD. CECILIA. FANNY. OLOF.

Scenen är ett ögonblick tom. En båt kommer sakta fram till bryggan. Harald stiger först ur och vill hjälpa Cecilia, som hoppar ur utan hans hjälp. Så småningom ser man skimret af kulörta lyktor från trädgården medan månen går upp.

HARALD. Alltid lika själfständig och omedgörlig.

CECILIA. Jag hjälper mig helst själf (*går framåt scenen*).

HARALD. Ha då inte så brådt! Ni är olik alla andra flickor jag sett.

CECILIA. *Kanske!* Mitt lif har troligen varit helt annorlunda än deras.

HARALD. Det var någon häromdagen, som fann just denna er själfständighet oqvinlig — förlåt att jag repeterar hvad jag hörde.

CECILIA. Betyder ingenting, jag vet att det anses oqvinligt, eller åtminstone inte »comme il faut» att på sådant sätt som *jag*, försörja sig sjelf.

HARALD. Se så, blif nu inte ond, det missklärer, och jag tycker bara det är synd att ni skall tvingas till en så hård lott.

CECILIA. *Hård lott* — om ni sjelf en gång komme att värdera arbetet, skulle ni finna mig afundsvärd.

HARALD. Afundsvärd skulle jag vara om . . .

CECILIA (*afbrytande*). Ni redan sute vid det trefliga bordet der inne, ja — (*går*).

HARALD. Jag tror lilla nåden tar humör, jag är inte van vid att bli så der afsnäst.

Cecilia går förbi honom för att sjelf öppna grinden, han springer fram och öppnar den med en vördnadsfull bugning — båda gå in i trädgården.

NITTONDE SCENEN.

OLOF. FANNY.

Under föregående samtal har Olof sysslat i båten, samt hjälpt Fanny upp. Fanny går kokett nedåt scenen tills hon kommer till bursån der fru Dahl och Cecilia hade sitt första samtal.

FANNY (*vårdslöst och på samma gång utmanande*).

Och ni har aldrig älskat någon annan än er mor, säger ni?

OLOF. Nej hon har varit min hela värld.

FANNY. Men jag är riktigt rädd för henne — hon ser så sträng ut.

OLOF. Rädd för henne — *hennes* har jag att tacka för allt, och det är hon som lärt mig att sätta qvinnan så högt.

FANNY. Ni tycker då inte som Harald, att endast de unga och vackra ha något värde.

OLOF. Nej det tycker jag verkligen inte. Jag var mycket ung då jag kom ut i världen, och frestelserna der äro flere än ni anar; men hvad som bevarade mig var tanken på att jag hade en mor, som bad och arbetade för mig. Hur skulle jag kunnat förlösa min tid och mina pengar, då jag visste hur hon sträfvade för att jag skulle få lära något, och hur var det möjligt annat än att dagligen längta efter den stund då hon skulle få hvila, och jag arbeta för henne. Tidigare än de fleste nådde jag också detta mål och trodde mig inte ha något mera att önska — men så småningom — först här hemma — och sedan i Ryssland der jag lefde nästan för mig sjelf — smög sig en längtan in uti min själ — längtan efter ett eget hem — *en hustru!*

FANNY (*kokett*). Hvarför säger ni *mig* allt detta?

OLOF. Derfor att ni är den enda qvinna till hvilken jag *kan* säga det.

FANNY (*skälmaktigt*). Men ni har sagt det förut — neka inte — jag känner männen.

OLOF. Skämta inte nu, då kunde jag förlora tron på det bästa i lifvet (*fattar hennes hand*). Ett eget hem — förstår ni hvad det är för mannen? Målet för hans sträfvan, templet som han sjelf uppbygger, och der han skrinlägger allt det bästa han tänkt eller drömt sig — källan der han hemtar nya krafter till sitt värf.

Fanny rycker till sig sin hand.

OLOF. Förlåt mig! Min hand har hårdnat af arbetet, men den kan också smeka och skydda den qvinna jag älskar. Fanny, dyra Fanny, får jag arbeta för dig — vill du dela detta egna hem med mig.

FANNY (*dröjande*). Jag vill nog — men hur skall jag kunna.

OLOF. *Kunna?* En qvinna som älskar kan allt! Du tiger ...

FANNY. Jag har aldrig hållit af någon så mycket.

OLOF. Gud vare lofvad! jag nöjer mig med det så länge!

FANNY. Fordra inte för mycket. Du har något i din blick som påminner om din mor, och hennes ögon skrämma mig alltid.

OLOF. Hon skall också hålla af dig — först därför att du gör mig lycklig, och sedan för din egen skull.

FANNY. Och du skall också hålla af *min* mor.

OLOF. Naturligtvis, men är du säker på att hon gillar ditt val?

FANNY. Mer än säker.

OLOF. Ser du vi jernvägsingeniörer föra ett normadlif, du kan inte få det så lugnt och bekvämt som hon.

FANNY. Jag har alltid önskat att få resa.

OLOF. Och ett hem blir det ju alltid blott vi äro tillsammans. — Med Guds hjälp skall du bli en lycklig hustru, jag skall endast lefva för mitt arbete, och för dig.

FANNY (*slår armarne om hans hals*). Du sätter arbetet först!

OLOF (*betänker sig*). Ja — ty utan det vore jag ingenting hvarken för dig eller mig sjelf.

FANNY. Jag känner mig så trygg hos dig, men jag är ändå så underligt beklämd, du är så olik alla andra och — (*gråter*) jag är nog inte sådan som du tror.

OLOF. Inga tårar, (*kysser bort dem*) fins det väl något i verlden, som inte dina tårar skulle kunna förmå mig till! (*famntag*).

TJUGONDE SCENEN.

FRU DAHL (*vid grinden*). Cecilia hade rätt — Gud hjälpe honom — och mig!

Ridå.

ANDRA AKTEN.

Hos Borgs några månader senare.

En elegant möblerad salong. I bakgrunden dörrar till en blomsterprydd entré, och till ett annat rum i hvilket man ser en stor spegel. Till venster en dörr ledande till Haralds rum, till höger en dörr ledande till herr och fru Borgs enskilda rum.

FÖRSTA SCENEN.

FRU BORG. FANNY. EN SÖMMERSKA.

Fanny i det inre rummet framför spegeln, profvande en klädning, sömmerskan på knä framför henne. Fru Borg i salongen bläddrande i modejournaler.

FANNY (*ropande*). Mamma, titta hit lite, den faller inte bra i ena sidan (*går ut i dörren till salongen*).

FRU BORG (*kastar journalerna*). Jag begriper inte att mamsell inte kan få den att falla ordentligt, det är nu en hel timma ni hållit på med profningen.

SÖMMERSKAN. Fruen står inte still och jag är alldeles förbi.

FRU BORG. Att mamsell kan bli trött för så lite, förstår jag inte.

SÖMMERSKAN. Det är lång väg hit, jag har sytt halfva natten och . . .

FRU BORG (*afbrytande*). Profningar äro så tröttsamma, jag har hört det der förut, men vill ni ha betalt för arbetet, skall det väl också vara riktigt gjort.

FANNY. Jag är också trött mamma!

FRU BORG. För all del, är du trött min älskling, bry dig då inte om det vidare.

SÖMMERSKAN. Ska' jag ta klädningen med till ändring kanske?

FRU BORG. Nej inte nu, unga frun orkar inte ta på sig en annan — kom hit i morgon bittida — klockan tio till exempel.

SÖMMERSKAN. Det kan jag inte, jag har så mycket att göra.

FRU BORG. Jag tror inte heller vi komma att besvåra mamsell vidare, sömmerskor fins det godt om, som inte äro så svårbedda, och arbetet är inte så stiltigt, som jag önskade.

FANNY. Lotta kunde ju få bära bort den.

FRU BORG. Ja efter mamsell har flere klädningar för oss, kunde det väl gå för sig, den här gången. Balklädningarna och maskeraddrägten bli väl färdiga, som är lofvadt?

SÖMMERSKAN. De voro nästan färdiga då jag gick — de äro här om en stund tänker jag.

FRU BORG. Ja narras mamsell en enda gång, så är det slut oss emellan, jag tål inte att man narras för mig.

SÖMMERSKAN. Får jag bara ha helsan, så brukar jag hålla mina löften (*niger*).

FRU BORG. Adjö.

FANNY. Adjö Mina.

Sömmerskan går genom entréen.

ANDRA SCENEN.

FRU BORG. FANNY.

Fru Borg sätter sig och börjar åter bläddra i modejournalerna.

Fanny går oroligt af och an på golfvet.

FANNY. Tror mamma Olof kommer idag?

FRU BORG. Det vill jag väl hoppas han inte gör!

FANNY. Jag är så ängslig. Jag vet att han inte tycker om att jag rest hit. Jag hade lofvat att stanna hemma.

FRU BORG. Barnsligheter! Han kan väl inte begära att du skall sitta ensam borta i en småstad, der han behagat slå upp sina bopålar — han skall ju vara borta minst tre veckor?

FANNY. Känner jag honom rätt kommer han förr än vi vänta.

FRU BORG. Det förvånar mig att han inte begärde att du skulle följa med.

FANNY. Derom var aldrig tal en gång, han skulle ju bo på en gästgifvaregård. Han tyckte nog det var svårt att skiljas ifrån mig må du tro, men han gladdde sig så mycket åt att jag stannade i vårt hem — det var honom så kärt att veta mig *der*, sade han. — Mamma jag har ändå gjort bra orätt!

FRU BORG. Kom nu inte med det der igen. Orätt att vara hos dina föräldrar, dina käraste, äldsta vänner. Förstod han då inte att du skulle leds ihjäl, när du inte hade något att ta' dig för?

FANNY. Han *önskade* jag skulle leds efter honom, tror jag, och han har den åsigten, det vet du, att en qvinna aldrig kan ha ledsamt, eller inte något att ta sig för i sitt eget hem.

FRU BORG. Jag måste också skriva bref på bref innan jag fick dig hit.

FANNY. Jag vet knappt om jag kommit, om du inte slutligen telegraferat att du var sjuk.

FRU BORG (*skrattande*). Ja det tog skruf.

FANNY. Men du var lyckligtvis alldeles frisk!

FRU BORG (*återigen skrattande*). Jag kunde ha blifvit sjuk af bara längtan, ser du.

FANNY. Jag ville inte göra Olof emot — han har varit så god emot mig — men det var så förfärligt tomt efter honom. Ingenting roade mig, jag rörde inte vid pianot och ledsnade till och med på de mest spännande franska romaner.

FRU BORG. Du läser dem på originalspråket, förstås?

FANNY. Nej det är för besvärligt, jag läser aldrig annat än öfversättningar.

FRU BORG. Nå men er umgängeskrets, du kunde väl göra besök och ställa till små bjudningar.

FANNY. *Bjudningar* — jo det lönade sig visst! Vi umgås bara med genomtråkiga människor. Jag kan inte begripa att Olof finner dem så förträffliga — der talas aldrig, der hålles föredrag.

FRU BORG. Mot dig, som främling, borde man väl vara uppmärksam.

FANNY. Kära mamma, jag är glömd när (*räknar på fingrarna*) framåtskridandet, människoslägtets förädling, arbetarefrågan, politik, religion, konst, litteratur och allt sådant der kommer på tapeten.

FRU BORG. Stackars barn!

FANNY. När ditt telegram kom, kunde jag inte motstå längre.

FRU BORG. Och nu vet jag att du haft roligt den här tiden, vi ha inte varit hemma — åtminstone inte ensamma — en enda qväll.

FANNY. Det är som en dröm att jag i flera veckor lefvat skild från er alla, ensam med Olof.

FRU BORG. Det skall aldrig hända mer!

FANNY. Men tänk om han får bygga den nya jernvägen högt uppe i Norrland, som han så mycket önskar?

FRU BORG. För det första tror jag inte han får arbetet, det är så många konkurrenter.

FANNY. Det vore så förmånligt och så hedrande — han är den yngste.

FRU BORG. Och om han får det, som jag inte vill hoppas — är det en gifven sak att *du* inte kan flytta med dit upp.

FANNY. Nej det vore förfärligt!

FRU BORG. Han kan inte sätta det i fråga.

FANNY. Det tror jag ändå att han gör.

FRU BORG. Föra dig dit upp i ödemarken! Det är omöjligt! Vore det för några veckor, kunde det vara roligt nog att du finge se dig om lite, men det kommer ju att räcka i årtal.

FANNY. Fyra år kanske.

FRU BORG (*stiger upp*). Tala inte om det — jag blir utom mig. Olof är utan arbete nu, Gud ske lof.

FANNY. Ja, utom det han nu har för händer.

FRU BORG. Det blir att smida medan jernet är varmt. Jag har en plan, som måste gå igenom.

TREDJE SCENEN.

DE FÖRRA. FRÖKEN SIRÉN.

FRÖKEN SIRÉN (*genom entréen, några askar och paket i handen*). God middag, mitt herrskap. — Ensamma? Det var då väl, jag har så mycket att berätta. (*Ömse-sidiga helsningar*).

FRU BORG. Vi ta inte emot idag — annat än dig förstås. *Mina* gick nyss härifrån och jag väntar hvar stund fröken Björk.

FRÖKEN SIRÉN. Fortsätter ni bekantskapen?

FRU BORG. Åh bevars — visst inte! men jag ansåg det var rätt att gynna hennes lilla affär och har därför låtit henne sy en hel del saker — hon kommer hit med spetsprofver och broderier. Du vet att Fanny gifte sig redan i November, och att hennes utstyrsel inte blef så fullständig, som jag önskade. Nu låter jag komplettera det felande.

FRÖKEN SIRÉN. Ja ingeniören var kär öfver öronen och ville inte vänta.

FRU BORG. Han är lika kär ännu, och under nära tre månader de varit gifta, har hon endast besökt oss två gånger — nu passade jag på tillfället, medan han var borta, och fick henne hit igen.

FRÖKEN SIRÉN (*till Fanny*). Nå kära barn, är du ofta hos din svärmor?

FANNY. Aldrig utan Olof. Jag har en känsla af att hon ej finner mig god nog åt sin son.

FRU BORG. Jag är väl så älskad af mina barn, någon mor kan vara, men min herr mågs fjesk för sin gamla mamma finner jag lite löjligt.

FJERDE SCENEN.

DE FÖRRA. HARALD.

HARALD *kommer hastigt ut från sitt rum, vänder tvärt då han får se fröken Sirén, (med missnöje). Jag trodde du var ensam mamma, (smäller igen dörren). Fröken Sirén rusar upp och helsar ytterst artigt, men först då Harald lemnat rummet.*

FEMTE SCENEN.

FRU BORG. FANNY. FRÖKEN SIRÉN.

FRÖKEN SIRÉN. Nå! Det må jag säga — Kan-
ske löjtnanten ville tala vid dig.

FRU BORG. Det brådskar inte.

FRÖKEN SIRÉN. Men skall inte herrskapet göra ett slag utåt promenaden, jag mötte så mycket fint folk, som ämnade sig dit. Fru Engroth hade sin sammetskappa med pelsverk, som kostar 500 kronor — nå ja, hon har då råd till det — men tänk er flickorna Asp hade nya hattar — andra upplagan för vintern — hvad tycks' om det?

FRU BORG. Och inte blir de vackrare för det.

FRÖKEN SIRÉN. Och ogifta gå de.

FANNY. Det är synd vi inte kunna gå ut. Mamma har beställt vagn, vi skulle handla lite och göra ett par visiter.

FRU BORG. Ja tiden räcker inte till för allt man har att sköta.

FRÖKEN SIRÉN. Jag kom egentligen för att tala med Fanny, och få några råd i afseende på maskerad-drägten.

FRU BORG. Du ämnar dig då på maskeraden?

FRÖKEN SIRÉN. Ja — alla andra tänka ju att gå. Efter sådana der festligheter har man en lång tid efteråt något att tala om, och tänka på, och det kan väl behöfs. Får jag gå in till dig Fanny, och se på drägten vi talade om?

FANNY. Det får du visst det, kära Tante!

FRU BORG. När jag talat med Harald, kommer jag in till er.

Fröken Sirén och Fanny gå in i rummet med spegeln, och stänga dörren.

SJETTE SCENEN.

FRU BORG. HARALD.

Fru Borg går till dörren, som leder till Haralds rum, gläntar på den, ropar.

FRU BORG. Harald, nu är jag ensam!

Harald kommer ut i riddrägt med piska i handen.

HARALD. Jag har brådt, det var då väl käringen gick.

FRU BORG. Tyst, hon är inne hos Fanny.

HARALD. Strunt, hon hör ingenting! Känner jag Sirénen och Fanny rätt, så variera de redan sitt älskningsthema — toaletter, kurtis, kavaljerer och baler — (*ser på klockan*) hva' — klockan är nära ett, och damerna vänta i ridhuset — men du måste först skaffa mig lite pengar — jag är alldeles pank.

FRU BORG. Jag har inga, jag fick 500 af Borg i förrgår, och de äro nästan slut.

HARALD. *Slut?*

FRU BORG. Jag gaf ju dig 150 till — och Fan-nys toaletter.

HARALD. Olof vill ju hon inte ska' ta' emot något annat än af honom.

FRU BORG. Löjligheter! Skulle hon inte ta' emot något af sina föräldrar?

HARALD. Ta! ta! ta! ta! Jag ska' ha 200 minst.

FRU BORG. *Ska' ha* — Jag vet mycket väl att du inte varit hemma på flere nätter — spel, spel — det är ingenting som jag afskyr så.

HARALD. Åh nej — jag har ju lofvat dig —

FRU BORG. Det har du gjort så många gånger.

HARALD. Nu är det något annat. Skräddaren vill inte vänta — (*ond*) ja ingen vill vänta!

FRU BORG. Du vet inte hvad det vill säga att bedja Borg om pengar.

HARALD. Men *du* får ändå.

FRU BORG. Visst får jag, men det är alltid krån-gel och tråkigheter, och tal om att vårt hushåll kostar dubbelt så mycket, som vi ha råd till — det har jag nu hört i tjugufem år.

HARALD. Stackars pappa!

FRU BORG. Det är mer synd om mig, tycker jag!

HARALD. Du måste skaffa mig pengar den här gången också, jag får ingen fred för mina björnar — min kredit är aldeles slut.

FRU BORG. Detta elände upprepas ju ständigt. Allt sedan du var en liten gosse, är det jag, som hjälpt dig ur klämman och dolt dina snedsprång. Det värsta är att jag inte törs tala om det för Borg, utan får slingra mig fram och sjelf sätta mig i skuld öfver allt.

HARALD. Men mamma ljuger du för min skull — det är ju förskräckligt.

FRU BORG. Nödlögn är ingen synd. Om jag bara visste hvad jag skulle hitta på att säga Borg?

HARALD. Säg att det är för — Magalenahemmet — för Carlsborg, Nordiska museet, eller något annat välgörande ändamål. — Nej säg det inte mamma! Hade jag vetat *detta*, hade jag inte gjort några skulder, men du har ju alltid hjälpt mig, och det var du som ville att jag skulle blir officer.

FRU BORG. Du ångrar väl inte att du valde den banan?

HARALD. Jo ibland. Det här sysslolösa lifvet förstör mig. Förr sörjde jag deröfver, men nu börjar jag finna mig i det, och det är det värsta. När man går så här utan att ega en verksamhet, som tar hela ens intresse, tid och energi i anspråk, blir det en följd att man söker döda tiden på ett eller annat sätt, och i nittio fall af hundra, tar man sig något dåligt för.

FRU BORG. Ungdomlig lättsinnighet kan väl inte kallas för något dåligt.

HARALD. Ibland vet jag inte hvad jag skall tänka om dig mamma — du blandar tillsammans rätt och orätt på ett så besynnerligt sätt. Hade *du* varit strängare i dina grundsatser, och fordrat lite mera, hade jag nog också varit en annan.

FRU BORG. När man älskar sina barn, som jag gör, är det verkligen bra bittert att behöfva ta emot förebråelser.

HARALD. Förlåt mig! Kanske är det endast mitt eget fel, men förra sommaren kom jag att tänka på ett och annat och göra mina jmförelser (*skrattar*) pah! Nu är det glömt igen, och jag har kommit in i det gamla spåret. (*Inställsamt*) flickorna Engroth vänta — skaffa mig pengar mamma lilla, på hvad sätt du kan, men skynda dig.

FRU BORG. Der kunde du göra ett godt parti.

HARALD. Ja det blir kanske sista resursen. Den yngsta är inte så oäfvén — lite inskränkt, men stilig, munter och har bra figur.

FRU BORG. Gör ditt bästa min käre gosse, jag går nu in till Borg — det blir en het stund — men

hvad gör man inte för sina barn. Lofva bara att du aldrig mer bedröfvar mig, som nyss.

HARALD (*vårdslost*). Åh nej — gå bara! (*När modren kommit ut*) det är för resten för sent! (*Går fram och åter, otåligt klatschande med ridpiskan*) ja för sent — det går utför — utför — (*sjunker ned i en soffa*).

SJUNDE SCENEN.

HARALD. CECILIA.

Cecilia kommer in genom entréen, med en kartong i ena handen, samt muffen i den andra, stannar obeslutsam då hon får se Harald.

HARALD (*vänder sig lifligt, rusar upp*). Det var då ett kärt besök!

CECILIA. Jag söker fru Dahl, var god och säg hvar jag kan träffa henne.

HARALD. Fanny gick nyss ut.

CECILIA. Hon bad mig komma hit klockan ett.

HARALD. Det har hon väl glömt, slår er ner här och vänta så länge, jag skall hålla er sällskap (*erbjuder henne en stol*).

CECILIA. Nej tack, det är bäst jag går. Kanske fru Dahl en annan gång möjligen kommer ihåg när hon stämt mig hit.

HARALD. Ha inte så brådt! Det var då en särskild ödets skickelse att jag träffade er — vet ni, jag har gått och patrullerat åtskilligt utanför er bod, bara för att få se en skymt af er, men ni går visst aldrig ut.

CECILIA. Om ni vill handla något träffas jag alltid i min affär — mitt biträde kan i alla händelser expediera er.

HARALD. Gör er inte till, ni vet mycket väl att jag var pin kär i er i somras, och sen' dess ha alla

andra flickor förefallit mig fadda och osmakliga (*ställer sig i vägen för henne då hon vill gå*).

CECILIA. Var god låt mig komma förbi.

HARALD (*uppslammande*). Förbi — nej min sköna — nu är ni i mitt våld. En kyss skall jag ha med eller mot er vilja (*tager en kyss*).

Cecilia sliter sig lös, samt gifver honom ett slag med muffen, medan kartongen far utåt golvet.

CECILIA. Hur vågar ni? Gå undan min herre — jag låter inte förolämpa mig — blygs ni inte!

HARALD. Tag det inte så häftigt — det var ju bara ett skämt.

CECILIA (*kraftigt*). Som ni inte skulle tillåtit er med någon flicka ur societeten, eller hvars familj kunnat skydda henne — hade hon också varit både kokett och tillmötesgående. Sådant våga ni endast med flickor, som stå ensamma i världen, och försörja sig sjelfva. Vore ni karlar hederliga, skulle just en sådan värnlös qvinna vara er helig.

HARALD. Förlåt mig — jag borde vetat det förut.

CECILIA (*efter ett ögonblicks tystnad*). Det gör mig ondt om er.

HARALD (*närmar sig förvånad*). Huru — ni var för hastig — ni finner det?

CECILIA. Det gör mig ondt om er — den man som sätter qvinnan så lågt, skall sjelf sjunka mer och mer.

HARALD (*bittert*). I min ungdom hade jag också omgifvit henne med en slags gloria, men ju äldre jag blef, dess mer fann jag just hos henne, lumpenhet, lögn och flärd.

CECILIA. I er ungdom, säger ni.

HARALD. När man upphört att tro på det goda, är man ej längre ung. Hade jag förr sett en sådan qvinna som ni. — Nu är det för sent, jag skall sjunka allt djupare — alldeles som ni sade.

CECILIA (*energiskt*). Nej det skall ni inte. *Vill* ni bara uppriktigt skall ni ännu kunna resa er upp till något bättre än ni någonsin varit.

HARALD. Tror ni det? Tror ni det verkligen?

CECILIA. Ja, ty det fins något godt hos er, som skimrar fram midt ibland lättsinnet — jag har märkt det flere gånger.

HARALD. Jag har mycket att ångra som varit långt värre, men att jag sårat *er* grämer mig dock mer än allt annat. Kan jag en gång visa er att det goda ni trott er finna hos mig brutit sig fram i handling, då skall jag börja tro att det finnes något värdt att lefva för.

CECILIA. Det fins något långt bättre att lefva för än tanken på en svag medmänniskas omdöme.

HARALD. *Kanske* — men att *ni* tänker godt om mig är ändå det enda, som kan rädda mig — (*tar upp kartongen, räcker henne den*) — och nu vill jag säga er att Fanny är derinne.

CECILIA. Ni sade ju ...

HARALD. Att hon var utgången ja. — (*Bittert*) nödlögn är ingen synd.

CECILIA. Jag trodde inte ni skulle säga så, just nu.

HARALD. Det är en barndomslexa jag repeterar. Jag hoppas kunna glömma den, men edra ord glömmar jag *aldrig*. (*Bugar sig för henne, och visar mot dörren till Fannys rum, dit Cecilia går*).

HARALD (*kämpar med sig sjelf, kastar ridpiskan*). Att *kunna* dumma sig så! (*Sjunker ned i soffan med hufvudet lutadt i händerna*).

ÅTTONDE SCENEN.

FRU BORG. HARALD.

Fru Borg inkommer, utan att Harald märker det, går fram och lägger sin hand på hans axel.

FRU BORG. Här har du pengarne — för Magdahemmet.

HARALD (*stöter omildt undan henne*). Jag vill inte

se dem! Hvarför har du uppfostrat mig i lögn — lärt mig att ljuga för mig sjelf och andra — *hvarför?*

FRU BORG. Harald! Hvad fattas dig — jag förstår inte?

HARALD. Nej du förstår inte. — Du har felat ovetande — det är också din enda ursäkt. Som barn såg jag upp till dig som till ett högre väsen, och ändå är det just din hand, som dragit mig nedåt, alltid nedåt! En man må vara huru förderfvad som helst, en tid har dock funnits då han var ren, då han satte sitt mål högt, då han i tankarne såg sig som en verksam, nyttig, hedrad samhällsmedlem. Det var 'ett förfärligt uppvaknande! Du *var* inte sådan jag tänkt mig — det var det värsta — att andra qvinnor ej heller voro det, gjorde sedan ej mycket till saken.

FRU BORG. Hur kan du ha hjerta att säga så? Jag har varit en trogen hustru och en öm mor, det vet jag.

HARALD (*fattar ett ögonblick hennes hand*). Ja mamma det har du varit, jag erkänner det, men det är inte nog. Du skulle stått för oss som vårt samvete, vår domare! Vi skulle fruktat på samma gång vi älskat dig — fruktat blotta skymten af en ogillande blick ur dina ögon, derfor att du sjelf ej dagtingade med en pligt, eller prutade af på något du ansåg vara rätt. Det fins sådana qvinnor — det *vet* jag — men i allmänhet tycker jag pligterna tagas efter dockskåpsmått, och att det är ett slägte dockor jag nu ser växa upp. Om ni qvinnor inte voro så ytliga, så flärdfulla och småsinta, skulle det inte behöfva klagas så mycket öfver att männerna föra ett utsväfvande lif. Ju mindre äktenskapsdrömmen kan realiseras, dess mera ökas de lösa förbindelserna.

FRU BORG. Tala inte om sådana saker.

HARALD. Det tål min själ att tala om. Saken är att qvinnan fordrar för många offer på sitt fåfängas altare, och för litet der vi skulle vilja gifva mer, i kärlek, i aktning och förtroende.

FRU BORG. Det är orättvist, det är grymt, att skylla allt på oss qvinnor, och det gör heller ingen förständig människa nu för tiden. Läs våra nyare författare, så får du se om det inte är just mannen som är aldra sämst.

HARALD. *Sämst!* Det är ömkligt att behöfvat tvista om hvem som är sämst, det vore ädlare att täfla om att vara bäst.

FRU BORG. Att du Harald skulle säga mig allt detta — det hade jag aldrig trott, och det just nu, då jag gjort så mycket för dig (*räcker åter fram penningarne*).

HARALD (*stöter ånyo bort hennes hand*). Men hur finna någon utväg?

FRU BORG. Du skulle ju rida ut med flickorna Engroth — kanske kunde du passa på tillfället. Jag vill förtro dig något i största hemlighet. Om pengar ej kunna anskaffas på ett eller annat sätt, är cession ovilkorlig.

HARALD. Det är inte möjligt!

FRU BORG. Det lärer vara allt för sannt!

HARALD. Har du vetat det länge?

FRU BORG. Borg har sagt så i flere år, men hur han burit sig åt har han dock uppehållit skenet, åtminstone.

HARALD. Och under tiden ha *vi* bara roat oss och hvar på sitt håll slösat bort vanvettiga summor. Stackars pappa!

FRU BORG. Ditt giftermål kunde hjälpa honom — lyd mitt råd — passa på tillfället.

HARALD. Att låta en ung qvinna betala mina felsteg — ja — det var en idé! Adjö! Jag måste härifrån om jag inte skall qväfvas. Om du lyder mitt råd går du in till pappa och lemnar tillbaka pengarne.

FRU BORG. Nej det gör jag inte; när du tagit ditt förnuft till fånga, tar du nog emot dem, och tackar till.

HARALD. Skall jag tacka också för att jag blifvit en onyttig lumpen människa! (*rusar ut*).

FRU BORG (*ropar efter honom*). Harald! Harald! (*brister ut i gråt, men då hon märker att någon kommer springer hon ut genom dörren till höger*).

NIONDE SCENEN.

OLOF. CECILIA.

OLOF (*seende sig ett par gånger tillbaka*). Hvad var det åt honom?

CECILIA (*kommer samtidigt från Fannys rum, då hon först se honom, ropar häftigt*): Olof! (*och springer emot honom*).

OLOF. Så upprörd Cecilia! (*ängslig*) Fanny är väl frisk?

CECILIA. *Henne felas igenting* — det var bara jag som (*döljer ansigtet i sina händer*).

OLOF. Du gråter — det har jag aldrig förr sett.

CECILIA. Ja, jag gråter — jag hade öfverskattat mina krafter — först att gå *hit* — och sedan! (*i vrede*) Åh hvarför är världen sådan — hur vågar man behandla oss på detta sätt?

OLOF. Men hvad är det — säg då! Jag trodde aldrig du kunde bli ond.

CECILIA. Nej du trodde förstås att jag inte hade några känslor, dertill var jag för obetydlig. Du trodde nog att jag hvarken kunde såras, lida eller våga ...

OLOF. Hvad?

CECILIA. Ha känslor, som andra!

OLOF. Det trodde jag inte, men -- *här* har väl åtminstone ingen sårat dig. Fanny är ju ...

CECILIA. Åh nej, jag är bara nervös och öfveranstängd. — Fru Dahl är derinne.

OLOF. Är hon? (*går några steg framåt*).

- CECILIA. Fröken Sirén är hos henne.
 OLOF. Kanske du vill bedja henne komma hit.
 CECILIA. Ja genast.
Olof står så att han kan se in i Fannys rum. När dörren öppnas står fröken Sirén framför spegeln klädd som Nattens drottning — skriker till då hon får se Olof.
Cecilia går in i rummet och återkommer om ett ögonblick.
 CECILIA. Fru Dahl kommer straxt — hon profvar en kostym.
 OLOF. En kostym?
 CECILIA. Du frågar inte efter din mor!
 OLOF. Jag har flere gånger tänkt att fråga — hon mår väl godt?
 CECILIA. Hon hostar lite, annars mår hon bra.
 OLOF. Men hon har åldrats på sista tiden — tycker du inte det?
 CECILIA. Hon är ju också gammal.
 OLOF. Hon saknar mig, jag vet det. Det är tungt att behöfva sitta ensam på ålderdomen.
 CECILIA. Det få ju föräldrar oftast.
 OLOF. Ja, men det är en dålig lön, helst för en sådan mor. — Säg henne att Fanny och jag dricka té hos henne i afton.
 CECILIA. Hvad hon skall bli glad!
Cecilia bereder sig att taga farväl af Olof, men denne ser henne ej då Fanny i det samma kommer in. Under det han häftigt omfamnar henne, smyger Cecilia sig obemärkt ut, efter att hafva betraktat dem med sorgsna ögon.

 TIONDE SCENEN.

OLOF. FANNY.

OLOF. Ändtligen är jag då hos dig igen! O hvad jag längtat — jag vill aldrig vara skild från dig mera. Har du också längtat liten?

FANNY. Ja — innan jag kom hem till föräldrarna.

OLOF. *Hem till föräldrarna?*

FANNY. Du är väl inte ond för att jag reste hit?

OLOF. Inte ond, men ledsen — mycket ledsen.

FANNY. Mamma var sjuk — det kom telegram.

OLOF. Då är du fullt ursäktad, min älskling. —

Du reste väl genast?

FANNY. Samma dag.

OLOF. Är hon bättre nu?

FANNY. Alldeles frisk.

OLOF. Besöker du ofta *min* mor?

FANNY (*dröjande*). Jag har inte varit hos henne ännu — men jag tänkte just gå dit idag.

OLOF. Inte varit der ännu? Stackars mamma! Du borde inte försumma henne så.

FANNY (*gråtfärdig*). Du håller mycket mera af henne än af mig, det ser jag ständigt.

OLOF. Så! Så! (*kysser hennes ögon*) Var nu inte ledsen! Att jag älskar dig öfver allt annat i världen, tycker jag ändå du borde se. Ibland bäfvar jag och ber Gud om förlåtelse för den afgudadyrkan jag egnar dig. Det är som om jag upphört att lefva för något annat, tänka på något annat — den tid som varit är glömd, och ehuru jag arbetar för dig, är sjelfva arbetet mig stundom en börda, därför att det aflägsnar mig ifrån dig.

FANNY. Kunde du inte få verksamhet här i staden?

OLOF. Det kunde väl hända — men *det* vill jag inte, då skulle jag vara den som minst rädde om dig.

FANNY. Du är bra fordrande, och tänker alldeles för mycket på dig sjelf.

OLOF. Kanske det — jag ger så mycket. Gud må veta att jag *försöker* fordra lite — dina bref till exempel.

FANNY. Hvad — skrifver jag nu inte heller vänligt.

OLOF. Jo bevars, mycket vänligt; men hvad glädje kan jag väl ha af om du gör den eller den visiten, begagnar den eller den drägten, går på den ena eller andra balen. Jag läser och läser, men din själ — den finner jag inte.

FANNY. Jag berättar allt som förefaller — hvad skulle jag annars skriva om?

OLOF. Ditt inre lif till exempel. Och mitt arbete sedan — du frågar aldrig derefter.

FANNY. Nu är du för barnslig, begär du verkligen att jag skall intressera mig för ditt arbete, som jag inte begriper det aldra minsta.

OLOF. Om du gjorde det, skulle min förmåga mångdubblas.

FANNY (*smeksamt*). Du skulle vara bra mycket trefligare, vet du, om du inte talade så mycket om ditt arbete! Du sätter det högre än mig, det har du sagt en gång (*leker med hans hår*).

OLOF. Då gjorde jag det kanske, *nu* är jag en svag stackare, en Simson hvars hår man afklippt (*gör en otålig rörelse med hufvudet*).

FANNY. Du beklagar dig, du ångrar kanske?

OLOF. Tyst! Tyst! Jag är alldeles för lycklig, och blir derigenom sjelfvisk — jag glömmer till och med min mor.

FANNY. Vi talade ju nyss om henne.

OLOF. Jag har lofvat att vi dricka té hos henne i afton.

FANNY. Du har då träffat henne? Du besökte henne *först*?

OLOF. Nej, men Cecilia har ju varit här. Jag begriper inte när hon gick, hon tog inte afsked. Jag undrar hvad det var med henne, och Harald mötte jag i trappan, han hvarken talade eller svarade.

FANNY. Jag kan inte komma till din mor, men du kan ju gå, om du vill.

OLOF. Skulle vi då vara åtskilda första qvällen efter min hitkomst.

FANNY. Jag är bjuden på bal till Gripenstråles.

OLOF. Du sänder återbud naturligtvis!

FANNY. Återbud till *Gripenstråles* — nej vet du det går verkligen inte an.

OLOF. Det kan väl ingen undra på, då din man kommit hem.

FANNY. Du kommer med i stället. Du blir så välkommen! Tante Gripenstråle talte just om dig i förra veckan och sade att du ser så stilig ut.

OLOF. Förskona mig från det der simpla ordet, som jag inte tål att höra från *dina* läppar. Jag är fru Gripenstråle mycket förbunden, men på hennes bal kommer jag inte. Du hörde ju att jag lofvat min mor — skulle hon sitta och vänta förgäfvets, kanske.

FANNY. Du skrifver en liten biljett och säger att du är förhindrad.

OLOF. Till *mamma!* — Nej det har jag inte hjerta till.

FANNY. Men du har hjerta att göra *mig* ledsen, samma minut vi träffas.

OLOF. Inte kan det vara så svårt att afstå från en bal.

FANNY. Jag har ny klädning, hela societeten kommer dit, och mamma skulle inte tillåta.

OLOF. *Mamma?* — när jag är här?

FANNY. Till din mor kunna vi gå i morgon. I afton kommer du på balen. (*Smeksamt*) det gör du om jag ber dig.

OLOF. Nej — jag kan inte! Du går på balen, — och jag går hem?

FANNY. Nej, låt oss vara tillsammans!

OLOF. Bed mig inte! Jag sviker aldrig ett löfte.

FANNY (*brister i gråt*). Du älskar mig inte, du vill inte göra det ringaste för min skull. Din mor är allt för dig, och jag intet.

OLOF. Hur kan du säga så?

FANNY (*gråter*). Det är så, du bryr dig inte om mig. Jag tror inte dina försäkringar — o hvad jag är olycklig!

OLOF. Olycklig — du olycklig? Lek inte med det ordet.

FANNY. Kan någon menniska vara olyckligare? Hvarför gifte jag mig? Det fins ingen mer än mamma, som håller af mig, jag vill gå in till henne (*vill gå, Olof håller henne kvar*).

OLOF. Ingen får nu mera blanda sig uti hvad som endast rör oss båda. Lugna dig — gråt inte. — Du gör mig förtviflad!

FANNY (*gråter ännu värre, slår sina armar om hans hals*). Jag bryr mig inte om balen, från den kan jag afstå, men jag vill ha bevis på att jag är dig kärare än allt annat (*inställsamt*). Gå dit för min skull.

OLOF. Jag kan inte.

FANNY. Du *kan* — du *får* inte neka — det är det första jag af hela mina själ ber dig om — det första hör du.

OLOF. Nå, som du vill — men du vet inte hvad vi båda förlorat i denna stund (*går framåt rummet kall och allvarlig. Fanny går efter honom*).

FANNY (*inställsamt*). Nå har du fått arbete?

OLOF (*kyligt*). Ännu inte — men låt oss tala om något annat, det kan inte intressera dig. Är din baldrägt vacker?

FANNY. Du är ond.

OLOF. Nej, men trött och modlös — det här går inte i längden.

ELFTE SCENEN.

DE FÖRRA. LOTTA.

Lotta kommer in med en maskeraddrägt och ett par ballklädningar.

LOTTA. Nu får frun sig något till stiliga klädningar igen (*niger för Olof*). Mina väntar derute. Gamla

fruns är inte riktigt färdig, men den kommer innan qvällen.

FANNY (*ifrigt*). Bär in dem i mitt rum.

LOTTA. Men ska' inte Schenjörn se (*visar honom klädningarne*). Sådana spetsar, men maskeraddräkten är ändå aldra vackrast!

OLOF. Jaså — det skall bli maskerad?

LOTTA. Tror ja det — om lördag. Nu får Schenjörn också skaffa sig en dräkt, förstås.

OLOF. Naturligtvis! (*Otåligt*) bär in alltsammans så länge.

LOTTA. Ja, och här är räkningen, den är qvitterad, men hon skall ta' hem den igen om hon inte kan få pengar med samma (*vill räcka den till Olof*).

FANNY (*rycker den ifrån henne*). Det är min affär. Lotta går med kläderna in i Fannys rum.

TOLFTE SCENEN.

FANNY. OLOF.

OLOF. Hvem skall betala den?

FANNY. Mamma ger mig allt sammans.

OLOF. Jag hade gladt mig åt att du skulle motaga allt af mig, men du är inte nöjd med hvad jag skänker, och ändå har det funnits stunder då jag önskat vara fattig, för att kunna gifva med uppoffring — men det der förstår du inte. Äro klädningarna betalda?

FANNY. Mamma hade inte pengar för tillfället.

OLOF. I morgon skall jag betala den.

TRETTONDE SCENEN.

DE FÖRRA. LOTTA.

*Lotta från Fannys rum.*OLOF. Vänta ett ögonblick Lotta. (*Räcker Fanny sin plånbok*) tag hvad du behöfver min vän (*vänder sig bort*).

FANNY. Vill du inte se på räkningen — den är stor.

OLOF. Sådant der förstår jag mig inte på.

*Fanny räknar upp penningar och gifver dem till Lotta.*LOTTA (*i det hon går*). Pengar — tänk! Hvad *Mina* ska' bli förundrad.

FJORTONDE SCENEN.

FANNY. OLOF.

FANNY (*räcker Olof plånboken*). Hvad du är god!

OLOF. Det är ju ditt lika väl som mitt; men jag är rädd du inte kommer att begagna de der drägterna, de passa inte inom vår umgängeskrets.

FEMTONDE SCENEN.

FANNY. OLOF. HERR och FRU BORG.

*Herr och fru Borg från höger.*FRU BORG (*till Olof*). Lotta berättade oss just nu den glada nyheten att du var kommen, det var en kär öfverraskning (*ömsesidiga helsningar*).

OLOF. Svärmor är frisk igen, hör jag.

HERR BORG. Hva' falls — har hon varit sjuk? Det har jag aldrig hört.

OLOF (*ser på Fanny*). Inte!

FRU BORG (*till herr Borg*). Det måste du väl minnas! Egentligen är jag aldrig frisk, men du är den siste som märker det, det är jag van vid. (*Till Olof*) jag har tagit hand om din lilla hustru, som du ser, du får aldrig låta henne sitta ensam, hon leds ihjäl efter dig.

HERR BORG (*klappar Fanny*). Det var kärt att få hem henne igen. När man blir gammal äro barnen den enda glädje man har kvar.

FRU BORG. Deruti har du alldeles rätt. När Harald tjenstgör vid sitt regemente, och Fanny vistas hos sin man, är det som om vi inte egde några barn, och det är bra hårdt. Borg har en plan han önskar utveckla för dig Olof.

HERR BORG. Det är egentligen min hustrus idé.

FRU BORG. Min idé, visst! Nå säg hvad du menar. — Konjunkturerna äro dåliga — ingen har råd att bygga. — Olof saknar arbete och ingen vet när han får något.

OLOF. Det är sannt, men är man duglig och *vill* arbeta, har det ingen nöd, jag ligger dessutom i underhandling med ett jernvägsbolag och väntar på svar. — Jag har stora förhoppningar om att få leda arbetet vid den Norrländska banan.

FRU BORG. Ja hvem vet om det blir något dermed! Emellertid erbjuder Borg dig plats i firman, som hans kompanjon och närmaste man. (*Till Borg*) Men sitt nu inte der och tig, det är väl *du*, som skall tala för saken.

HERR BORG. Jag är en gammal man och skulle behöfva ett ungt redigt hufvud vid min sida, du skulle få full och varaktig sysselsättning som inte kunde fela att intressera dig, och vi finge behålla er båda hos oss — hvad säger du om det?

FRU BORG. Affären är i lysande skick — det vore ett fördelaktigt sätt att placera dina pengar.

OLOF. Jag skulle öfvergifva mitt yrke hvaråt jag egnat mig sedan jag var pojke, och som blifvit liksom en del af mig sjelf!

FRU BORG. Du får väl också tänka lite på oss andra, och främst på din hustru. Stannar du här, har du henne ständigt i din närhet, då ni annars kanske blifva skiljda i årtal.

OLOF. *Skiljda!* — Man och hustru skiljda? — Der jag är, skall väl också hon vara!

FANNY (*smyger sig intill honom*). Du kan väl inte begära att jag skall följa dig på alla dina resor?

FRU BORG. Nej det kan du inte!

OLOF. Det är således endast nöjen och bekvämligheter hustrurna skola dela med sina män — så står det inte i skriften.

FRU BORG. Du är sjelfvisk, man skall inte söka sitt eget, det står också någonstans i skriften. Jag tycker du borde se att Fanny inte skulle tåla vid ett sådant lif, som du vill bereda henne.

FANNY. Nej Olof, jag skulle sannerligen inte stå ut med det.

OLOF (*med stark betoning*). Är detta kärlek?

Fanny sänker sitt hufvud under tystnad.

FRU BORG. Hur kan du begära att hon skall älska dig, när du fordrar sådana orimligheter — men låt oss inte tala om det! Skulle det vara något offer att gå in uti en god affär, slippa att föra ett sådant der kringflackande lif, och göra oss alla lyckliga?

OLOF. Större offer än någon af er förstår. Jag vill dessutom just ha min hustru för mig sjelf — långt härifrån.

FRU BORG. Verkligen högst comme il faut att säga oss det midt i ansigtet.

HERR BORG. *Jag* förstår dig Olof. — Förlåt mig och försök att glömma hvad som nyss blifvit sagdt (*afsides*) jag handlade rent ut sagdt, som en usling.

FRU BORG. Det kunde jag tro, du vänder kappan efter vinden. — På dig kan man aldrig lita, det är jag så van vid, så!

HERR BORG. Nej jag har tills dato varit allt för svag — åtminstone i min kärlek.

FANNY. Olof, tänker du inte på din egen mor? — hvilken glädje vore det inte för henne, om du bodde här!

OLOF. Tänker du *nu* på henne!

FANNY. Älskade stanna här, jag känner att jag inte kan lefva utan dig!

OLOF. Känner du det, så följer du mig också, hvart det än bär.

FANNY. Om du älskar mig så mycket, som du säger, hvarför stannar *du* då inte?

OLOF. För att det vore min undergång — önskar du det ännu?

FANNY. Det der är bara talesätt och undanflykter (*gråter*). Jag ser mycket väl att du vill skilja mig från allt hvad jag har kärt — allt som ger lifvet värde.

OLOF. »Ger lifvet värde!» — Eger lifvet intet annat värdefullt för dig än de lumpenheter, som nu fylla din tid och dina tankar, så ser jag det är bäst att vi vandra på skilda vägar. — Jag ser att jag inte varit annat för dig än ett godt parti — och med hvad du nu säger, har du tydligt ådagalagt huru lösa de grunder äro på hvilka du byggt det förbund, oss emellan, du svurit att hålla heligt. »Att öfvergifva fader och moder» är ett bud, som ej gäller mannen ensamt — kom ihåg det — men vare det långt ifrån mig att vilja tvinga dig, ty der tankarne äro, der är ock hjertat.

FANNY (*slår armarne om hans hals*). Det är ju så lätt att göra oss alla lyckliga, både mig, din mor och mina föräldrar.

OLOF (*bittert*). Det är bara jag som blir olycklig — du har rätt. (*Går otåligt framåt scenen*).

FRU BORG. Du samtycker?

Olof ser med ett ironiskt leende på henne.

FANNY (*afsides till fru Borg*). Han gör det mamma, du kan vara alldeles lugn — jag känner honom — han kan inte motstå mina böner och tårar.

SEXTONDE SCENEN.

DE FÖRRA. HARALD.

Harald från entréen

FRU BORG (*ömt, sökande utplåna minnet från föregående uppträde*). Man ser på dig att du haft en angenäm ridt — jag slår vad om att allt är ordnadt.

HARALD (*till herr Borg*). Ja, min far, nu är det ordnadt!

FRU BORG (*afsides till Harald*). Du omtalar väl inte!

HARALD (*föraktligt*). Var lugn!

FRU BORG. Du ser ut som en gynnad friare, få vi kanske gratulera?

HARALD. Ja, lyckönsken mig allesammans — det är det värdt! Jag har lagt in min afskedsansökan och begärt tjänstledighet tills den hinner bli beviljad. Karl Engroth köper mina hästar, och det räcker att mätta mina värsta björnar. Uniformer, sadlar och annan smörja, betäcker nog resten. (*Skrattande*) i nödfall säljer jag min klocka, jag kan köpa mig en ny då jag lärt att ta' vara på tiden.

FRU BORG. Du skämtar väl bara?

HARALD. Nej nog är jag glad — men alvarligare har jag aldrig varit, under hela min lefnad!

FRU BORG. Du milde himmel, hvad ska' alla våra bekanta säga!

HARALD (*med pathos*). Och Gripenstråles sedan!

HERR BORG. Var det ändå inte obetänksamt? Hvad skall du nu taga dig till?

HARALD (*till Olof*). Bedja Olof skaffa mig sysselsättning. Jag kan nivellera, rita profiler — och främst af allt — arbeta — schakta, skenlägga, hvad du vill! Jag har starka armar, och längtar att få använda dem.

HERR BORG. Pojke! (*sluter Harald i sin famn, rörd*) Pojke!

HARALD. Med Guds hjälp ska' jag inte öka dina bekymmer pappa. — jag har idag fått en lexa, som

jag aldrig glömmet. (*Till Olof*) nå Olof, hvad säger du? Aldrig har jag sett dig hängfärdig förr. Vill du inte ha min hjälp kanske? Du tror inte på mina talanger, kan jag förstå, men jag skall visa dig . . .

OLOF. Jag tror inte längre på mig sjelf. — Egentligen tror jag inte på någonting längre.

FRU BORG. Olof går in i firman.

HARALD. Det är inte sannt!

OLOF. Det är nog troligt att jag gör det. Jag har blifvit en annan menniska på några månader. Så småningom har man stulit min kraft, min vilja, min omdömesförmåga. Jag föraktar mig sjelf, och allt börjar bli mig likgiltigt.

HARALD. Nå så får jag väl arbete på annat håll — men ryck upp dig och var man igen, det är mitt råd.

HERR BORG. Gör som pojken säger — låt inte qvinfolken få för stor makt öfver dig — se opp!

FRU BORG. Men Borg.

HERR BORG. Du har varit min olycka — förstör nu inte också (*pekar på Olof*) hans framtid och karakter.

FRU BORG. Jag tror ni ä' tokiga — har jag väl förtjent detta?

OLOF (*till Fanny*). Gifve Gud jag älskade dig mindre!

SJUTTONDE SCENEN.

DE FÖRRA. LOTTA.

LOTTA (*med ett försegladt konvolut i handen*). Ett telegram till Schenjörn.

HARALD (*skämtsamt*). Jag skall qvittera (*går till skrifbordet*). Än har jag klockan kvar! (*ser på sitt ur, qvitterar telegrammet*).

OLOF (*sliter upp konvolutet, läser*). »Utsedd att leda arbetet vid Norrlandsbanan, kom så fort möjligt.»

Lotta står kvar och lyssnar, går sedan.

ADERTONDE SCENEN.

DE FÖRRA, utom LOTTA.

OLOF. Jag har fått arbetet, segrat bland alla konkurrenter. Hvad mamma skall bli glad! (*till Fanny*)
Är du inte också glad, älskade?

FANNY (*gråter*). Hur skulle jag kunna vara glad?

OLOF. Det är inte endast en jernväg — det är min egen framtid jag bygger.

FANNY (*smeker honom*). Du nekar — du tar inte emot.

OLOF. Nekar. — Nej nu är jag mig sjelf igen! Följer du med Fanny? Du kan bo i närmaste stad, var viss du ska' inte behöfva sakna något.

FANNY. Och intet vill du göra för mig! Det blir så förfärligt om du reser, och vi kunde vara så lyckliga om du bara ville stanna här.

OLOF. Nej vi kunna aldrig bli lyckliga, *aldrig!* Stanna du! Här passar du bäst, för mig skulle du bara bli en börda — ett hinder i min verksamhet. Jag har inte tid att leka, och för lek är du gjord. Jag skall veta att nöja mig med mitt arbete, liksom innan jag kände dig. Nej gråt inte, dina tårar ha inte längre någon makt öfver mig. Hvilket ömkligt lif en del kvinnor föra! Er tid är så upptagen af edra små intressen, pligter och sysselsättningar, att en enda stor tanke sannerligen inte kan rymmas i edra hjernor, eller en stor känsla uppstå i edra hjertan. Du *kan* inte älska Fanny — dertill är du alldeles för småsint! Annorlunda hade jag tänkt mig äktenskapet. En kvinnas smekningar kunna köpas, men hustruns kärlek tänkte

jag mig som en Guds gåfva — den bästa på jorden. Jag tänkte mig henne såsom en hjälp till hvilken jag kunde gå för att hemta kraft, mod och tröst, just i de svåra stunderna. Jag trodde hon skulle förstå min innersta tanke, dela min sorg, min fröjd och mina intressen — men jag har misstagit mig — nu får jag gå min egen väg så godt jag kan.

FANNY (*springer fram*). Säg inte så, låt mig försöka!

OLOF. Nej! Jag reser ensam! Gå till din mor, jag är för gammal att leka med dockor!

FANNY (*skriker*). Olof! (*springer i sin mors famn*).

Man ser Olof gå, churu Harald söker hålla honom kvar.

Ridå.

TREDJE AKTEN.

I fru Dahls hem. Ett enkelt, gammalmodigt, men komfortabelt och hemtrefligt rum. Antimakasser och dukar på soffan och bord. Godt om lefvande växter. En soffan på ena väggen, taflor deröfver. På ena väggen midt emot ett mansporträtt i oval ram. Något afsides ett bord med tékök, koppar m. m. En brasa i kakelugnen. Dörr i fonden genom hvilken synes en tambur. Dörrar till höger och venster.

FÖRSTA SCENEN.

FRU DAHL. CECILIA.

Fru Dahl med en grön krans i handen framför porträttet i ovala ramen.

CECILIA. Låt mig hänga upp den Tante!

FRU DAHL. Nej det gör jag själf — allt sedan min man dog har ingen annan än jag bekransat hans bild, och idag måste han vara med för att dela vår glädje (*sätter kransen kring porträttet*). Så der ja — det var det sista — nu tror jag allt är i ordning.

CECILIA (*ser på sin klocka*). Tåget är här om tio minuter.

FRU DAHL. Då är det bäst tända spritlampan.

CECILIA (*går till téköket, tänder lampan, står med ryggen åt fru Dahl*). Han finner det nog svårt att komma hit igen — jag menar hit till staden.

FRU DAHL (*rör om elden*). Det är nu ett helt år jag inte sett honom.

CECILIA. Ett år och tio dagar.

FRU DAHL. Hur gerna skulle jag inte följt honom, om ej den stygga hostan varit, men han ville ju inte höra talas om att jag skulle resa, midt i vintern, skral som jag var, och sedan tyck's arbetet upptagit honom, så att han glömt allt annat.

CECILIA. Det vittna inte hans bref om.

FRU DAHL. Hans kära långa bref — det är dem jag lefvat på!

CECILIA. Ack Tante, hur tror du det skall bli?

FRU DAHL. Godt, hoppas jag.

CECILIA. Men hvad *kallar* du då godt?

FRU DAHL. Att han försonar sig med sin hustru, naturligtvis.

CECILIA. Och det vill Tante fortfarande?

FRU DAHL. Jag hör inte till den nya tiden, eller gillar de nya idéerna — kom ihåg det! Jag fattar inte att man springer ifrån hvarandra så fort det kommit en fnurra på tråden — min tro är att allt kan bli godt igen, om det bara fins kärlek!

CECILIA. Men det fins det inte! Hon har aldrig älskat honom, då hade hon ju funnit sin sällhet uti att öfvergifva allt för hans skull — och för honom tycks' det, som om hon inte funnits till — han talar ju aldrig om henne i sina bref, och vill inte heller höra något ifrån henne.

FRU DAHL. Hm! — Jag tror ändå att elden glöder under askan, och glömma henne lär han väl inte kunna.

CECILIA. Nej, glömma har sig tyvärr inte så lätt. — Jag undrar *hvarför* han egentligen kommer hit.

FRU DAHL. Ja — det är nog inte *bara* för att träffa mig. — Det är väl varmt i hans rum?

CECILIA. Femton grader, mer vill han inte ha, det vet jag sedan gammalt. — Det skulle vara roligt träffa för detta löjtnanten också.

FRU DAHL. Din skyddsling.

CECILIA. Åh nej, inte det — men det har gladt mig så mycket allt hvad Olof skrivit om honom och . . .

FRU DAHL. Ja han, som jag har mycket att tacka dig för. — Hur mycket tyngre att bära skulle ej saken efter Olof varit, om inte du uppfyllt hans begäran att flytta hit och blifva sällskap och hjälp åt gumman — och det har du ärligt varit.

CECILIA. Det gjorde mig så lycklig att han ville det, och . . .

FRU DAHL. Om det varit så klokt, vet jag inte!

CECILIA. Hur så?

FRU DAHL. Du skref mina bref den tid jag var sjuk, och sedan dess ha hälften af *hans* varit mera ställda till dig, än till mig — det förstod jag nog. Till mig skrifver han aldrig om litteratur och tidströmnin-
gar, eller sådant der, som han mer än väl vet att jag inte begriper.

CECILIA. Men kära Tante, det var ju hans enda förströelse efter arbetet — det har han sagt mer än en gång.

FRU DAHL. Korrespondens kan mer än mycket annat skilja människor ifrån hvarandra, men den kan också blifva ett starkt föreningsband — när det gäller karakterer, som vinna på att blottas, nemligen. Du har trängt dig emellan honom och hans hustru fruktar jag.

CECILIA. Det ville jag sannerligen inte.

FRU DAHL. Ofrivilligt, naturligtvis.

CECILIA (*långsamt och begrundande*). Jag anser honom knappast ha någon hustru.

FRU DAHL. Må Gud förlåta dig ditt hädiska tal!

CECILIA. Tante tror då att det är prestens ord *ensamt*, som stiftar äktenskapet — fins det inte något innerligt själarnes samband, så är alltsammans en tom formel — eller något ännu sämre.

FRU DAHL. Jag har lefvat i sextiosex år och funnit mig väl vid det gamla, nu kan jag inte, och *vill* jag inte se världen upp- och nedvänd. I hvarje äktenskap behöfs det tålmod och öfverseende, det vet jag mer än väl, men nu för tiden söker hvar och en endast sitt — och så — ja så går det, som det går.

CECILIA. Tusen gånger heldre skiljas än lefva ett helt lif byggt på falsk grund!

FRU DAHL. Ville du verkligen att Olof skiljde sig från Fanny?

CECILIA. Jag skulle göra det i hans ställe — men ...

FRU DAHL (*hotfullt*). Du drömmer om lycka för dig sjelf!

CECILIA. Det var länge sedan jag det gjorde.

FRU DAHL (*ser Cecilia strängt in i ögonen*). Det är en samvetsfråga jag gör dig — skulle det vara dig svårt att se honom lycklig med sin hustru?

CECILIA. Nej — blott hon vore honom värd.

FRU DAHL. Jag väntade det af dig (*ser på klockan*) han borde vara här nu — mitt hjerta klappar, som vore jag en ung flicka.

CECILIA. Jag önskar den första qvarten vore gången.

FRU DAHL (*går omkring i rummet*). Tycker du här är riktigt trefligt — om vi skulle tända den här armstaken också?

CECILIA. Nej Tante, låt det vara, som det är, det tycker han bäst om.

FRU DAHL. Tänk när Fanny får veta att han kommit hit!

CECILIA. Ja hvad skall följden väl då bli?

FRU DAHL. Jag tordes inte berätta det då hon var här i går — i telegrammet stod: — »Jag kommer ensamt till er.»

CECILIA. Det var tydligt nog.

FRU DAHL. Det är goda tecken att hon kommer hit så ofta.

CECILIA. Eljest är hon sig temligen lik, tycker jag.

FRU DAHL. Hur kan hon annat, i sin mors skola.

CECILIA. Det börjar talas högt nu om grosshandlare Borgs dåliga affärer, men *hon* kan ju inte ha något vidare ondt deraf, sedan Olof på ett så frikostigt sätt gjort henne oberoende af föräldrarna.

FRU DAHL. Det var så likt honom — men var det inte en vagn, som stannade?

CECILIA (*spejar genom fönstret*). Jo! (*visar stark rörelse*).

Fru Dahl springer ut, lemnar dörren till tamburen öppen.

ANDRA SCENEN.

DE FÖRRA. OLOF.

Olof med en kappsäck i handen — modren ett ögonblick i hans famn, hjälper honom af med pelsen, vill stänga ytterdörren.

OLOF. Låt det vara öppet, Harald kommer straxt efter.

FRU DAHL (*missnöjd*). Kommer han nu?

OLOF. På ett ögonblick bara.

Fru Dahl för in Olof, drar igen dörren något.

OLOF. Låt mig nu helsa riktigt. Kära, kära mor! Gud ske lof för att se in i ditt ärliga ansigte igen (*går emot Cecilia*) Cecilia! (*sträcker sina händer emot henne, står så en stund*).

CECILIA (*förvirrad*). Välkommen hem!

OLOF. Tack för hvad du varit mig denna tid — långt mer än du vet, eller förstår.

FRU DAHL (*går emellan dem*). Så der ja — nu vill jag rå om dig, jag har ju knappast sett på dig en gång (*för honom fram till fadrens porträtt, jmför honom dermed*). Likheten blir allt större — min präktiga gosse, hvad han der skulle varit stolt öfver dig!

OLOF. Ditt hår har hitnat betydligt mor!

FRU DAHL (*klappar hans hand*). Längtan gosse — men du sjelf ser — om inte äldre — så åtminstone alvarligare ut.

OLOF. Jag har arbetat mycket — och tänkt ännu mera.

Det går i dörren till förstugan.

OLOF. Det är Harald — var vänlig emot honom — det är en sådan präktig pojke.

TREDJE SCENEN.

HARALD. DE FÖRRA.

Harald visar sig i dörren med pelsen på.

OLOF. Tag af dig pelsen och kom in.

Harald hänger upp pelsen och stänger dörren.

HARALD (*till fru Dahl*). Förlåter ni en långväga resande som tänkt på det här hemmet dag och natt, under ett års tid.

FRU DAHL. Ni har varit Olof en god och trogen kamrat, hjertligt välkommen därför.

HARALD. Jag borde förstås ha farit direkt hem, men det lyste så treffigt från fönstren här och jag kunde rakt inte motstå begäret att titta upp ett ögonblick. (*Till Cecilia — bugar sig djupt för henne*) Kan jag också hoppas att blifva välkomnad af er.

CECILIA (*räcker honom sin hand*). Välkommen! Olof nämnde aldrig att ni skulle komma med.

HARALD. Hvad det är härligt att vara hemma igen! Jag tiggde mig till några dagars permission af herr ingenjören (*pekar på Olof*) och tänker öfverraska de mina.

FRU DAHL. Det blir väl en glädje?

HARALD (*lugnt*). Åh ja — det roligaste blir att träffa farsgubben.

CECILIA *sysslar vid tébordet, dit Olof också gått, samtalar med henne.*

FRU DAHL (*rör om elden*). Ni ä' frusna kanske?

HARALD. Hvarken frusna eller hungriga — bara lyckliga!

CECILIA. Lite té ska' det väl ändå vara (*räcker Olof en kopp*).

OLOF. Herre Gud hvad det är skönt att ha ett hem (*dystert*) om också bara för några dagar — och att få tala om hvad som ligger en om hjertat.

HARALD (*hos fru Dahl vid kakelugnen, betraktar emellanåt Olof och Cecilia — häftigt*). Han måste försona sig med Fanny!

FRU DAHL. Ni önskar det också!

HARALD. Mer än någon annan kanske! (*Ser på sitt ur*) Jag borde väl gå nu.

CECILIA (*till Harald*). Vill ni inte också ha en kopp té?

HARALD. Två om så vore!

Cecilia räcker honom en kopp.

HARALD (*till Olof*). Det här är annan servering, än vi äro vana vid, du!

Olof nickar bifallande, talar med Cecilia.

FRU DAHL (*skämtsamt*). Och löjtnanten är belåten med sitt lif?

HARALD. Herre Gud, kalla mig inte för löjtnant — jag har nästan glömt att jag varit det. *Herr Borg* materialförvaltare vid den nya banan, om jag får be — dessutom äro vi ju slägt.

FRU DAHL. Jag gratulerar (*till Cecilia*) hörde du?

CECILIA. Hvad Tante?

FRU DAHL. Att Harald blifvit ...

CECILIA. Olof berättade det just nu. (*Till Harald*) Det gläder mig. Lycka till!

HARALD (*gnolar*). »Litet bo jag sätta vill, gård med trädgårdstäppa till.» — Tycker ni om landet, fröken Cecilia?

CECILIA (*skrattande*). Det gör väl alla menniskor, åtminstone i vackert väder.

HARALD (*gnolar åter*). »Fyra rum och förstuvist.» — Ja fyra rum — det kan väl vara nog för två?

OLOF (*missnöjd*). Du är alldeles tokig af glädje, tror jag — men lugna dig och låt inte tankarne irra för långt in i framtiden.

HARALD (*låtsar ej höra — gnolar*). »En för söt och hygglig fru.» Nej nu får jag lof att gå. (*Till Cecilia*) ett par droppar té till — det smakade så skönt!

Cecilia håller i té, räcker honom det.

HARALD (*till Cecilia*). Ja nu vet jag hvad det vill säga att arbeta — Gud välsigne er, som lärde mig det!

OLOF (*går fram till modren*). Mor, jag brinner af otålighet att få tala vid dig.

FRU DAHL. Han går nog snart den tokiga människans.

OLOF. Hoppas det — jag tål inte att han fjeskar kring Cecilia — hon är inte för honom.

FRU DAHL. För hvem skulle hon då vara?

Olof går oroligt af och an.

HARALD (*sätter bort sin tékopp*). Ja nu är det slut med glädjen. — Adjö Taänte! Jag får väl komma igen i morgon?

FRU DAHL. Visst får du det!

HARALD (*till Olof*). Farväl så länge!

OLOF (*kyligt*). Adjö.

Harald bugar sig för Cecilia — hon räcker honom sin hand.

FJERDE SCENEN.

DE FÖRRA, utom HARALD.

OLOF. Nå ääntligen!

FRU DAHL. Du tycker ju så bra om honom?

OLOF. Ja — i Norrland — men nu vill jag tala vid er båda, och ingen annan (*sätter sig i soffan hos modren* — *stiger upp igen* — *till Cecilia*). Nej här skall

du sitta, och jag på stolen midt emot — så — nu kan jag betrakta er så mycket jag vill.

CECILIA. Nej Olof, sitt du hos din mor -- hon skall inte dela med någon i qväll — åtminstone inte den första timman — jag går in i mitt rum så länge.

OLOF. Jag har inga hemligheter för dig.

CECILIA. Jag kommer igen om en stund (*nickar vänligt — går*).

FEMTE SCENEN.

DE FÖRRA, utom CECILIA.

OLOF (*ser efter henne*). Ännu vackrare och älskligare än förr!

FRU DAHL. Qvinligare också, tycker jag — men hvad var det du längtade att säga mig?

OLOF. Något viktigt.

Båda tiga några ögonblick, hon väntande, han tvekande.

OLOF. Jag kan inte lefva detta lif af halfhet och osanning!

FRU DAHL. Försona dig med din hustru — det är därför du kommit hit, hoppas jag.

OLOF. Jag *kan* inte lefva tillsammans med henne, hon skulle återigen draga mig ned till sig, och göra mig till en stackare, och ser du *det* skulle jag ej kunna förlåta hvarken henne eller mig sjelf.

FRU DAHL. Hon kunde ju vara förändrad.

OLOF. I sin mors hem — nej! Nu kan jag hennes lif utantill — modegalenskapen har kanske vexlat, men så mycket mera jägтар hon att följa med.

FRU DAHL. Du är både bitter och orättvis.

OLOF. Vore jag en salongshjelte dömde jag väl annorlunda, lika barn leka bäst.

FRU DAHL. Jag kunde inte hindra ditt giftermål. — Nu måste du vara en man och finna dig i ditt öde.

OLOF. Hon älskade mig aldrig.

FRU DAHL. Jo, så mycket hon *kunde* älska.

OLOF. Det var troligen min förmögenhet hon tyckte om.

FRU DAHL. Fy Olof! Du skulle haft mera tålamod med henne.

OLOF. Om jag älskat henne mindre, hade jag kanske haft det! Gud må veta att hon varit mig kär — kärare än någon annan qvinna kan bli mig.

FRU DAHL. Gud ske lof!

OLOF. Jag ämnar föreslå skiljsmessa — det är därför jag kommit hit.

FRU DAHL. *Derför!* (*Energiskt*). Men det får inte ske!

OLOF. Det är inte *ensamt* för min skull. Tänk dig i hvilken besynnerlig ställning hon lefver, bunden vid en man, utan det skydd hans kärlek bör gifva henne. Tänk om hon skulle komma att älska någon annan! Det kan lätt hända — det *kommer* att hända. Jag vill bevara henne från denna olycka.

FRU DAHL. Synd menar du!

OLOF. Nej olycka.

FRU DAHL. Du älskar Cecilia. — Dina vackra fraser äro blott en täckmantel för dina egna intressen.

OLOF. Nu är *du* orättvis. Du vill då se mig olycklig hela lifvet igenom, bara därför att jag i ungdomligt oförstånd begått ett misstag.

FRU DAHL. Jag insåg att du skulle bli olycklig, och hvad jag led vet endast Gud. — Han är vittne till att jag ville gifva mitt hjertblod för din lycka — men köpa den med en mened, kan jag inte. — »Hvad Gud förenat skola menniskor ej åtskilja» — mins det. — Du har svurit att älska din hustru, i lust och nöd, och hon är inte sämre nu än när ni trädde i brudstol. Du skulle ha sett längre än till den vackra ytan — men sådan du tog henne, sådan måste du ock behålla, och ha fördrag med henne.

OLOF. Jag *kan* inte.

FRU DAHL. Du *måste* kunna!

OLOF. Menniskan är mer än institutionen — förstår du inte det mor — och — kan man inte knyta ihop ett band utan att man ser knuten, så skär heldre af det helt och hållet, och kasta bort stumparne — de äro ej mera värda.

FRU DAHL. Gud, så du talar — det strider ju rakt mot Herrens bud.

OLOF. *Hur* man lefver tillsammans gör således ingenting? Om man dagligen syndar genom kif och misshälligheter, och båda förderfvas, betyder föga, bara man lyder bokstafven och fortsätter förbindelsen.

FRU DAHL. Jag är gammaldags — det vet jag — (*paus*) Fanny har varit sjuk — har du hört det?

OLOF (*ironiskt*). Sjuk — både hon och modren låtsades vara sjuka när *det* var fördelaktigt.

FRU DAHL. Jag förstår inte hur du blifvit så misstrogen.

OLOF. Det går lätt nog, just när man trott *allt* och blifvit besviken. — Cecilia älskar mig!

FRU DAHL. Dertill har hon ej rättighet.

OLOF. *Rättighet* — liksom *det* läte befalla sig. Under det här året har jag tänkt nästan lika mycket på henne, som på min hustru, och funnit mitt lifs stora misstag, och jag vill inte tro att du mor, som lärt mig afsky falskhet och lögn, kan vilja att jag ett helt lif igenom går som en hycklare för Gud och menniskor. Etikett, konvenans och sådant der, förstår jag mig inte på: men när jag känt med mig att jag begått ett fel, har jag alltid försökt godtgöra det — liksom du lärt mig.

FRU DAHL. Och nu?

OLOF. Har jag begått både ett fel och en dumhet, hvaröfver jag blyges. Jag valde en docka, utan själ, när jag hade bredvid mig en qvinna, som kunde blifvit min lefnads stöd och hjälp — men det är inte försent. — Vi bli lyckligare på alla håll, om jag visar

mig som en man, och sliter sönder de band som binda mig — och som äro en formsäk och intet annat.

FRU DAHL. Att höra *min* son tala så! Ack att din far lefvat, *han* skulle stått på min sida!

OLOF. Han visste inte hvad ett olyckligt äktenskap är.

FRU DAHL. Och sedan — vågar du sedan hoppas på någon lycka?

OLOF. Det dröjer kanske innan den växer fram, men den skall komma, det känner jag.

FRU DAHL. Genom Cecilia?

OLOF. Ja.

FRU DAHL (*reser sig upp*). Mätte jag då vara död! *Denna* lycka vill jag aldrig vara vitne till.

OLOF. Vill du då heldre att jag återvänder till Ryssland för alltid, eller slår mig ner i Australien — jag har tänkt på det också.

FRU DAHL. Ensam?

OLOF. Ja ensam, efter du så vill.

FRU DAHL. Lefva utan dig, som så många tunga år förut, och veta att du är olycklig der borta — det är jag för gammal att bära. (*Står en stund med handen för ögonen — lutar sig emot honom*). Om ingen annan utväg finnes, skall jag lära mig att lefva utan dig.

OLOF (*sluter henne i sin famn*). Mor! Du är starkare än jag — Gud gifve jag kunde tänka endast på dig!

FRU DAHL (*djupt slagen*). Jag går in till mig så länge. Jag väntade något helt annat. (*Går emot dörren, vänder sig om och säger:*) Men om Fanny kommer hit i qväll?

OLOF. Det hoppas jag hon inte gör — jag är ej feg af naturen, men *henne* fruktar jag.

SJETTE SCENEN.

CECILIA. DE FÖRRA.

CECILIA. (*Ett arbete i handen, muntert*). Har ni talat slut nu? (*ser oroligt från den ene till den andre*). Så alvarliga?

FRU DAHL. Ja.

OLOF. Var inte ledsen mor?

FRU DAHL. *Ledsen?* Prata nu med Cecilia, jag behöfver hvila — (*bittert*) och mina ord uträtta intet emot hennes.

OLOF (*följer modren till dörren, hviskar till henne, hon nickar och ser alvarlig ut — ser ömt upp i hans ansigte, säger vid dörren till sitt rum*): »Små barn, små sorger, stora barn, stora sorger.» (*Går*).

SJUNDE SCENEN.

OLOF. CECILIA.

OLOF (*till Cecilia*). Det är hårdt att behöfva göra henne ledsen.

CECILIA (*skyggt*). Hvad var det?

OLOF (*går fram och åter*). Säg mig — är inte jag sjelf — mitt eget jag — förmer än äktenskapet?

CECILIA. Jo visst!

OLOF (*ifrigt*). Nå om *menniskan* håller på att gå under, och *kan räddas* — är det inte förmer än att hålla fast vid institutionen?

CECILIA. Din mor kan inte tänka så — och ...

OLOF. Hon vill inte höra talas om skiljsmessa — och det är därför jag kommit hit.

Cecilia betraktar honom häpen.

OLOF. Hvad säger *du*? Ack Cecilia jag har lärt mig att i allt rätta mig efter det jag vet vara *din* åsigt.

CECILIA. Högre skall du ställa ditt märke.

OLOF. Hur skulle *du* handla i mitt ställe?

CECILIA (*efter en paus*). Hade jag älskat, skulle jag också hållit fast vid den jag valt.

OLOF. För hvarje ögonblick som går, känner jag mer och mer den förlust jag gjort, då jag inte försökte vinna dig till min maka.

CECILIA. Nu är det försent.

OLOF. Nej, det är inte försent! Fanny vill säkert lika gerna skiljsmessa, som jag.

CECILIA (*reser sig upp*). Och sedan?

OLOF. Jag vet att du älskar mig.

CECILIA. Ja — och det blyges jag inte att tillstå — ty du förtjenar det. Jag älskade dig långt innan du såg Fanny och bländades af hennes vackra yttre, och skulle ansett som den högsta lycka i verlden att bli din.

OLOF. Jag dåre!

CECILIA. *Kanske* — men som det nu är, ställer jag mig aldrig mellan dig och din hustru, och ännu mindre mellan dig och din *mor*, hvars grå hår och lifsåskådning jag vördar — om jag också inte delar den. Kan jag hjälpa dig att lefva ditt lif — kan jag lätta bördan — det är en annan sak — men något mera hvarken kan eller vill jag! Inte tror jag heller att du gjort allt du kunnat och bort emot din hustru — du hade ingen rätt kärlek till henne.

OLOF. Säg allt hvad du vill — utom detta — du vet att jag älskade henne gränslöst — och just därför ...

CECILIA. Det behöfs kristlig kärlek också inom äktenskapet, och fins inte *den* så ...

OLOF. Du har kanske rätt, man är sällan barmhertig mot sina närmaste, men har jag ingenting att hoppas af *dig*, hoppas jag också intet af framtiden. — På Fanny *får* jag inte tänka. Nå ja! Hårdt är det — men jag skall lefva ensamt för min mor, mitt arbete och min egen utveckling till sjelfständig karakter.

CECILIA. Gör du det så arbetar du nog också för

en framtid — och hade du varit stark och öm men aldrig sträng, och ännu mindre svag — hade nog ditt inflytande öfver din hustru, varit långt större.

OLOF (*bittert*). Inte har mamma något att frukta af dig åtminstone — det må Gud veta.

CECILIA. Skulle du vilja det?

Det ringer häftigt.

OLOF. Se så der ja! Kan man inte få vara i fred i afton en gång?

Cecilia går ut och öppnar, dröjer något i tamburen.

Olof går upprörd fram och åter, lyssnar. Röster höras från tamburen. Håller på att lemna rummet.

ÅTTONDE SCENEN.

DE FÖRRA. FANNY. HARALD.

Fanny synes i dörren.

Olof på väg ut, stannar då han efter en paus börjar tala.

Cecilia och Harald i tamburen — komma senare.

FANNY. Gå inte Olof — jag måste tala med dig — så hårdt att inte ens veta att du skulle komma hit — Harald.

HARALD. Ja, jag hade visserligen till hälften lofvat — (*det var inte mer än till hälften*) — att inte säga något förr än i morgon; men så slapp det ur mig ändå, och sedan fick jag ingen ro för Fanny, hon ville nödvändigt hit.

Cecilia som kommit in något senare än Harald, stannar i bakgrunden alvarlig och lyssnande.

FANNY (*till Olof*). Det har varit ett förfärligt år.

OLOF (*går närmare henne*). Du ser sjuk ut.

FANNY (*i tårar*). Ja — jag har varit sjuk och då — ack du var så god emot mig — jag har längtat så, men det gör dig väl detsamma — nu tror jag att

— (*stannar tvärt*). Förlåt! (*Beherskar sig*) jag skall inte gråta mer, jag vet du tycker inte om tårar.

OLOF. Jo — uppriktiga.

FANNY. Jag ville så gerna bli en bättre hustru. Pappa har talat så mycket vid mig — han och jag — ja vi ha blifvit riktigt goda vänner — och så har jag varit hos *din* mor — nu är jag inte alls rädd för henne (*paus*) har du tänkt på mig ibland?

OLOF. Visst har jag tänkt — och *försökt* att tänka det aldra bästa för oss båda.

FANNY. Det bästa — Gud ske lof!

OLOF (*med ansträngning*). Ja det bästa — vi måste skiljas.

FANNY. Du älskar mig då inte?

Olof tiger.

FANNY. Gud i himlen går det så lätt att glömma?

OLOF. Jag har inte glömt. Ack att jag det gjort!

FANNY. Mins du vårt hem, våra aftnar när vi voro ensamma med hvarandra — jag har tänkt så mycket derpå — *efteråt*.

OLOF (*häftigt*). Påminn mig inte derom!

FANNY. Mins du en qväll — du hade läst högt något om — ja det var »Barnet» — en berättelse af Fru Edgren — tror jag — mins du hur vi sedan sutto framför brasan och talade till långt fram på natten.

OLOF. Nej! Nej! Nej! Tala inte om det — hur lycklig var jag inte då!

FANNY. Tror du inte vi kunde lefva om det igen?

OLOF. Jag *vågar* inte tro — jag litar inte på mig sjelf. — det är det värsta. Här inom talar ännu en stämna för dig. Man älskar inte så som jag älskat *dig* för att kunna glömma och förskjuta — men jag törs inte sluta dig till mitt hjerta — jag kunde älska dig på nytt, och på nytt komma under ditt inflytande. — Derfor *ber* jag dig, låt oss vandra på skilda vägar. Jag skall lefva ensam — och olycklig — det känner jag bäst nu — men med aktning för mig sjelf.

FANNY. Men *jag* är inte stark nog att lefva så
(*är nära att gråta, men beherrsakar sig*).

OLOF. Om jag vågade — om jag visste!

NIONDE SCENEN.

DE FÖRRA. FRU DAHL. FRU BORG.

*Båda från fru Dahls rum — tala ifrigt, det synes
att fru Dahl söker hindra fru Borg att gå in.*

FRU BORG. Jo, jag gissade just detta och skyndade hit för att hindra Fanny att begå någon dumhet, och på samma gång få säga min herr måg sanningen.

OLOF. Nu vet jag hvad jag har att göra.

FANNY (*förtviflad*). Mamma!

HARALD. Men bådo vi inte allesammans att mamma skulle stanna hemma.

FRU BORG. Jo — men det var inte förenligt med mina principer — och för att vara riktigt säker om att bli insläppt gick jag köksvägen och direkt in till fru Dahl som . . .

FRU DAHL (*till Olof*). Jag rår inte för det Olof, jag försökte . . . Olof. Det vet jag mor.

FRU BORG (*till Olof*). Fanny har uppfört sig som en engel — det har jag också sagt henne, liksom att hela skulden är din, och vore det inte för folks prat, begärde jag genast skiljsmessa.

HARALD. Mamma är väl inte gift med honom?

FRU BORG. Det är sak samma, jag har arrangerat partiet och begått ett misstag, som det är min skyldighet, som mor, att reparera, så vidt möjligt är, och nu har jag kommit för att försvara min dotter.

OLOF. Hos *mig* behöfver hon ingen försvarare — det är mig sjelf och inte henne, jag anklagar för den olycka som drabbat oss.

FRU BORG. Hvilken olycka?

OLOF. Den att inte passa för hvarandra, och vara bundna för hela lifvet. — Jag önskar sjelf skiljsmessa och hoppas Fanny går in derpå — det är vi två *ensamt*, som skola afgöra den här saken. Nyss tvekade jag och hoppades — men *nu* är jag fullt bestämd.

FRU BORG. Inom societeten arrangeras sådana här småsaker med lämpor.

FRU DAHL. För *min son* gäller något högre än societetens lagar.

FRU BORG. Skiljsmessa vill jag inte höra talas om! Hvad skulle alla bekanta — hela vårt umgänge säga?

OLOF. Folks prat betyder för mig mindre än intet.

FRU BORG. Ledsamt nog är du alldeles okunnig i *savoire vivre*, och det är det jag alltid sagt, att lefnadsvett och fina seder, sätter jag framför allt annat hos en man.

HARALD. Framför heder och tro?

FRU BORG. Sådant faller väl af sig sjelft! Låt oss nu inte tvista om ord utan betydelse — är nu detta ett sätt att taga emot sin hustru? Se på henne — här står hon och förödmjukar sig för en man, som inte är värd att lösa upp hennes skoband, en gång.

OLOF. Förlåt mig Fanny den sorg jag gjort dig, liksom jag skall söka förlåta den skada du tillfogat mig.

FRU BORG. Skada? Du skänkte ju penningarna frivilligt.

OLOF. Pengarna! Jag är ingen procentare — dem hade jag glömt. Nej jag har tagit skada till min själ — det är detta, som jag ännu inte kunnat förlåta.

FRU BORG. »Tant de bruit pour une omelette.»

HARALD. Åh mamma, nu har du förderfvat allt sammans.

FANNY (*i tårar*). Jag har bedt — och jag tänkte (*hårdt*) men farväl då Olof, låt det bli som du vill — jag har funnit mig deruti — det är bäst kanske — jag *ber* dig aldrig mer — och jag skall lefva

ändå (*går mot dörren, hejdas af Harald som tröstar och stöder henne*).

FRU DAHL. Olof! Olof!

OLOF (*pekar på fru Borg*). Kan jag annat.

CECILIA (*springer fram*). Jo du kan — låter du nu din hustru gå, saknar du både barmhertighet och kristlig kärlek! Vore hon ock en fremling, vore det din skyldighet som medmänniska att göra något för hennes räddning. Vet du väl hvad det blir af henne, om du nu stöter henne bort — och kan du bära det ansvaret?

OLOF (*förtviflad*). Men hvad vill du jag skall göra? Antingen Fanny följer mig eller stannar kvar, blir det lika illa. Jag är ej densamme, som förr, och jag känner sjelf att det behöfs tid innan jag kan komma i jemnvigt igen — jag ser ingen utväg.

CECILIA. Det fins en!

OLOF. Och hvilken?

CECILIA. Här har jag bott nu ett helt år, älskad och omhuldad, som en dotter och syster — det är inte min plats — det är Fannys! När hon är hos din mor Olof, skall du tvingas att tänka på henne mer och mer.

OLOF (*lidelsefullt*). Tänka på henne! Dertill behöfs sannerligen inga påminnelser — och visste jag det inte förut, har det allt sen hon trädde in här i rummet, blifvit mig klart: att den kärlek jag sökt döda och bekämpa, som en ovärdig känsla — är den samma, som förut. Det är inte af kärlekslöshet, jag vänder mig ifrån henne — det må Gud veta, utan just därför att jag älskar henne och känner min svaghet. *Hon* måste förändras, eljest blir jag lika blind och viljelös som förut.

CECILIA. *Hon* skall förändras — tro mig — först och främst genom den kärlek, som nu fyller hennes hjerta, ty den är sann och verklig — och sedan genom din mors exempel. Här hos henne skall hon vänta och hoppas tills den dag kommer — inte så af-

lägsen kanske — då hon blir den hustru du en gång drömt dig.

OLOF. Du tror då på en sådan möjlighet?

CECILIA. Ja!

OLOF (*glad*). Jag *vill* så gerna tro. (*Till modren*) du mor, som gjort så mycket för mig, och som visat hvad en sann, god och verklig qvinna kan uträtta, du skall också inverka på henne — inte sant?

FRU DAHL. Med Guds hjälp.

CECILIA. Tro mig, detta är enda vägen till ett sannt äktenskap emellan er båda.

HARALD (*till Cecilia*). Detta från er?

CECILIA. Finner ni det underligt att den ena kvinnan försvarar den andra?

OLOF (*till Cecilia*). Tack! Du har visat mig vägen och jag går den med glädje. (*Till Fanny*) förlåt mig — jag har felat jag, som du. (*Till modren*) mor det är ur din hand jag skall mottaga min nya lycka.

FRU DAHL (*sluter Fanny i sin famn*). Min dotter! Herren vare evigt lofvad. (*Till Cecilia*) Tack!!

Fanny, Olof och fru Dahl tala afsides med hvarandra.

HARALD (*till Cecilia*). Det var *detta* jag hoppades på — och nu?

FRU BORG. Mamsell Björk är som skapad för talarestolen — det är ett stort steg framåt — från disken.

HARALD (*ställer sig emellan modren och Cecilia — förebrående*). Hon är hvad jag som yngling trodde dig och alla kvinnor vara — säg ingenting om henne.

FRU BORG. Du är ännu hennes riddare, hör jag.

HARALD. Nej — och jag *vill* inte vara det.

FRU BORG. Nå det var då ändå en tröst.

Fru Borg går till de andra, synes tala liftigt och öfvertygande.

HARALD (*till Cecilia*). Och nu har jag under detta år lyckats återvinna? . . .

CECILIA. Min aktning — ja.

HARALD. Har jag vunnit *den*, så hoppas jag ock att kunna vinna något mera.

CECILIA. *Hoppas? (ironiskt med en blick på Olof och Fanny)*. Ingen kan vara säker på sig sjelf — det ha vi sett i dag.

HARALD. Jag hoppas dubbelt efter hvad som händt i afton. Jag väntar (*muntert*) — men inte länge! (*Alvarligt*) jag skall följa ert recept för Olof och *tinga* er att tänka på mig — ni skall inte undkomma, var viss derom, ty jag har den rätta viljan.

FRU BORG (*till Harald*). Här tycks jag vara alldeles öfverflödig — ingen bryr sig om att lyssna till hvad jag säger. (*Till Fanny*) du tänker väl inte på något så löjligt, som det att flytta hit, förstår du inte att folk skulle . . .

FANNY. Jo mamma, det är afgjordt (*vänligt*) men vi träffas ju ändå — ibland.

FRU BORG. Jag kan inte finna mig i det här — och Borg . . .

FANNY. I den saken tänker pappa, som jag.

FRU DAHL (*till Fanny*). Jag kan inte göra mycket för dig barn, men du får börja om i *livets skola*.

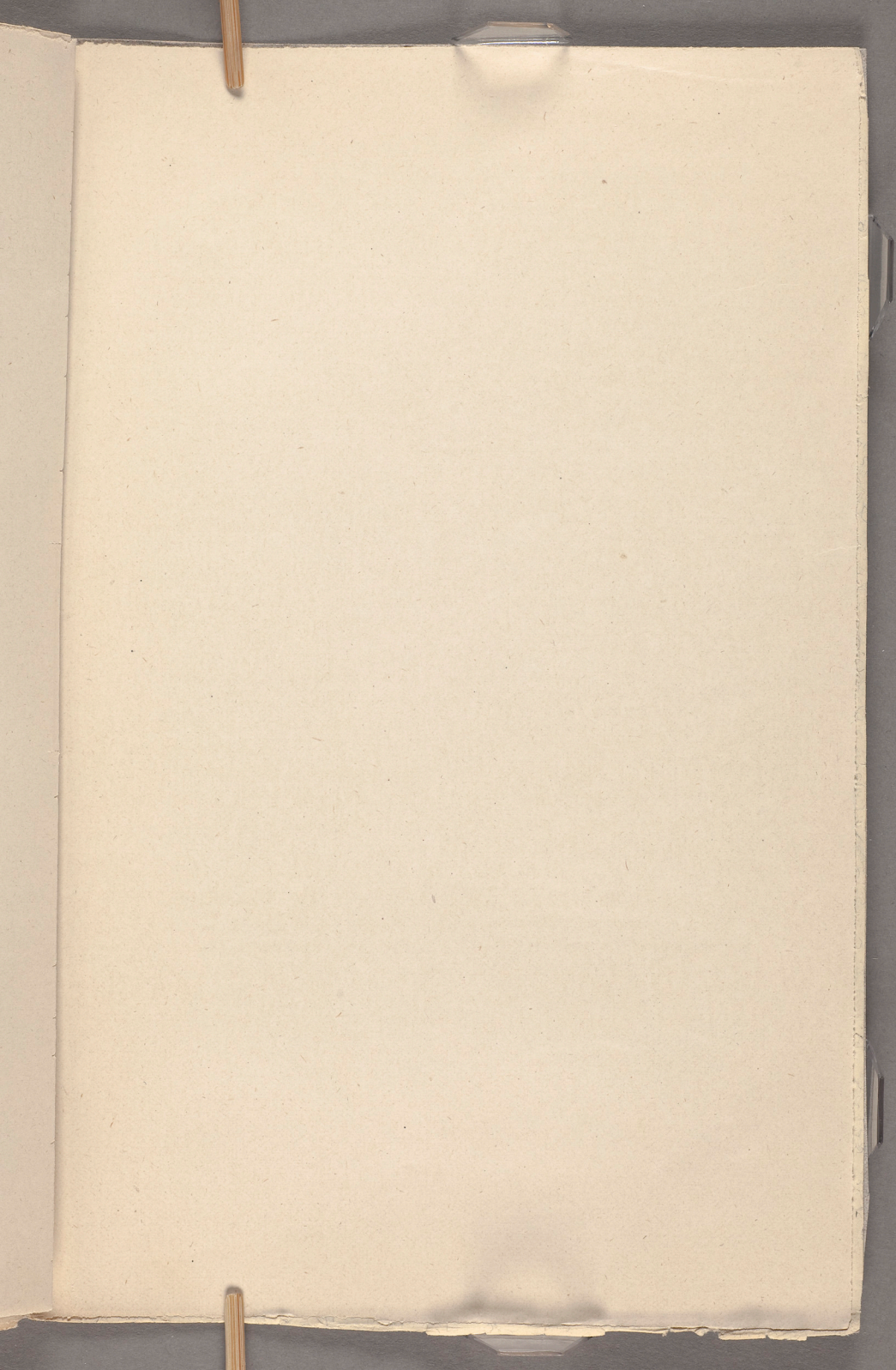
HARALD. Lexan kan vara hård nog, och föräldrar kunde spara sina barn mången bitter erfarenhet.

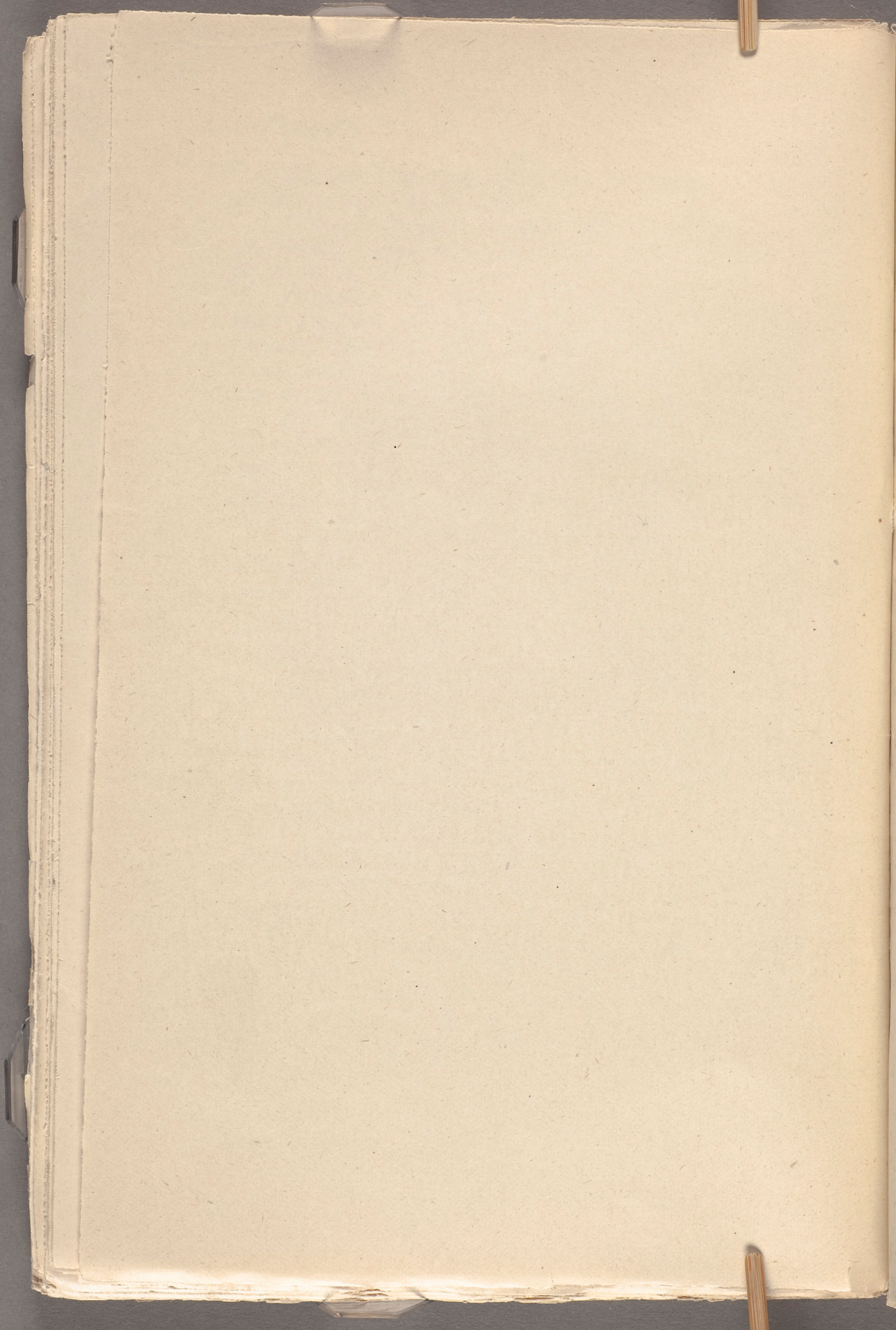
FANNY (*till Olof*). Här hos din mor, skall jag börja stafva på baklexan — det återstår mig så mycket att lära — och glömma.

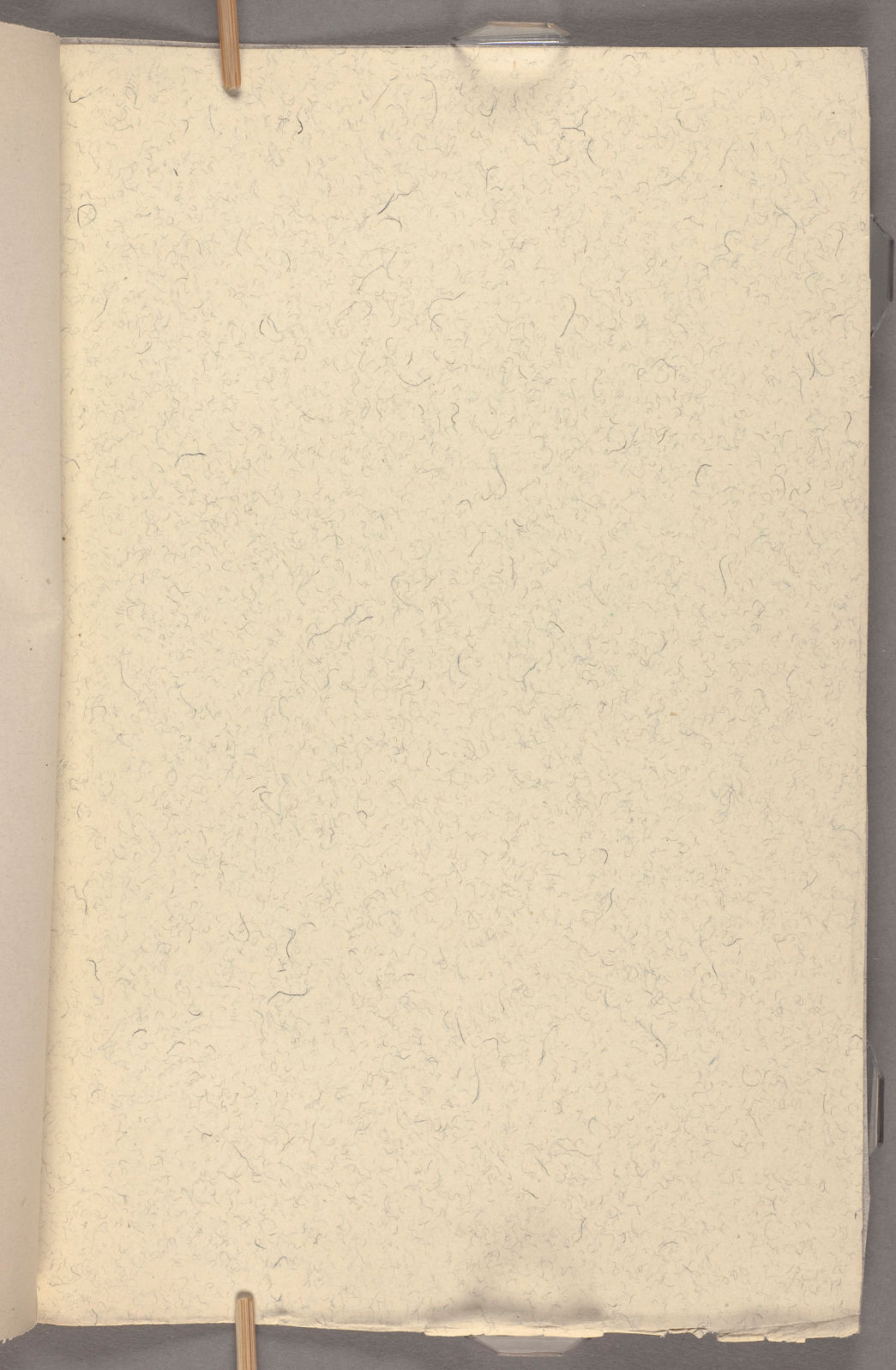
FRU BORG. Du milde himmel är nu inte din uppfostran tillräckligt god — och den som kostat.

OLOF. »*Kostat.*» Det är inte den del af uppfostran som kostar, som är den viktigaste, utan den anda som gör sig gällande i hemmet. Det är exemplet och inflytandet från en moder, som aldrig glömmet att i sina döttrar se det kommande släktets »*Mödrar.*»

Ridå.

Pris: 1 kr. 25 öre.